

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Filozofická fakulta

Ústav Bohemistiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Jazyk a styl komunikace na sociálních sítích

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Bohumila Junková, CSc.

Autor práce: Eliška Varadová

Studijní obor: Bohemistika

Ročník: 5.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 25. 4. 2014

.....

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí své diplomové práce doc. PaedDr. Bohumile Junkové, CSc. za čas, který mi věnovala při konzultacích, odborné vedení a cenné rady.

ANOTACE

Podstatou diplomové práce s názvem „Jazyk a styl komunikace na sociálních sítích“ je poukázat na pronikání jazykových prvků typických pro jazyk prvotně mluvený do textů psaných.

Práce je založena na analýze jazykového materiálu, získaného z chatových konverzací pocházejících ze sociální sítě Facebook.com. Tato analýza si klade za cíl vyhledat doklady jazykových rysů charakteristických pro běžný mluvený jazyk.

ANNOTATION

The Intention of this Thesis named “Language and style of social networks communication“ is to point to infiltration of language elements, which are common in spoken language yet peculiar in written texts.

The work is based on analysis of language material acquired on social networks Facebook.com. This analysis put emphasis on finding language attributes, which are characteristic of common ways of speaking.

Obsah

1.	Úvod.....	10
2.	Metoda práce a stanovení pracovních hypotéz	12
3.	Komunikace	13
3.1	Dialog	13
3.2	Komunikační situace	14
4.	Internet	14
4.1	Sociální síť	15
4.2	Facebook	16
5.	Druhy a specifika komunikace na Internetu	16
5.1	Druhy elektronické komunikace	16
5.2	Specifika elektronické komunikace.....	17
5.2.1	Emotikony.....	17
5.2.2	Akronyma	18
6.	Funkční styl.....	19
6.1	Stylotvorné faktory.....	20
6.1.1	Objektivní stylotvorné faktory.....	20
6.1.2	Subjektivní stylotvorné faktory	21
6.2	Prostěsdělovací funkční styl.....	22
6.3	Stylová norma prostěsdělovacích komunikátů.....	23
7.	Spisovnost vs. nespisovnost.....	25
7.1	Jazyk spisovný.....	25
7.2	Jazyk nespisovný	26
7.2.1	Nespisovné útvary češtiny	26
7.2.2	Příznakovost slovní zásoby.....	28
8.	Dichotomie psanosti a mluvenosti.....	29
8.1	Charakteristické znaky psanosti a mluvenosti.....	29

8.2 Mluvený projev	31
8.2.1 Diferenciace mluveného jazyka.....	32
8.3 Pronikání prvků mluvenosti do psaných projevů	33
8.3.1 Prolínání rysů psaných a mluvených projevů na vybraných jevech... 34	
9. Postup při sběru jazykového materiálu.....	39
10. Jazyk analyzovaných textů – mluvenostní rysy v rovině grafematické....	40
10.1 Zkratky	40
10.2 Vynechání grafémů	42
10.3 Grafická stránka	42
11. Jazyk analyzovaných textů – mluvenostní rysy v rovině lexikální	44
11.1 Pozdravy a oslovení a další kontaktové prostředky	45
11.2 Expresivní výrazy.....	49
11.2.1 Expresivní výrazy s negativním příznakem.....	49
11.2.2 Expresivní výrazy s kladným příznakem.....	52
11.3 Univerbizované výrazy.....	54
11.4 Cizojazyčné přejímky, zkratky a slova cizího původu.....	55
11.5 Parazitní výrazy	58
11.6 Citoslovce.....	59
11.7 Výrazy obecně české	59
12. Styl analyzovaných textů – mluvenostní rysy v rovině syntaktické.....	60
12.1 Idiomy a frazémy.....	60
12.2 Sarkasmus a ironie.....	62
12.2.1 Sarkasmus	62
12.2.2 Ironie.....	62
12.3 Hyperbola	63
13. Nespisovnost jako znak mluvenosti.....	64
13.1 Hláskoslovná rovina.....	64

13.1.1 Redukce kvantity vokálu -i- v koncové skupině -im tvarů sloves a zájmen.....	64
13.1.2 Diftongizace hlásky -ý > -ej	64
13.1.3 Úženi -é > -í.....	65
13.1.4 Dominance -ej- i -ý- v koncovkách adjektiv a zájmen	65
13.1.5 Protetické v-.....	66
13.1.6 Tvary slovesa být bez počátečního j-.....	66
13.2 Morfologická rovina.....	66
13.2.1 Unifikovaná koncovka –ma v instrumentálu plurálu.....	67
13.2.2 Unifikace pádových koncovek plurálu adjektiv	67
13.2.3 Vynechávání koncového -l v l-ovém přičestí sloves	67
13.2.4 Vynechávání koncového -i ve slovesných tvarech 3. osoby plurálu prézentu	68
13.2.5 Vynechávání koncového -e v první osobě plurálu	68
13.2.6 Nahrazení lokálu nominativem.....	68
13.2.7 Tendence k užívání příklonného -s ve 2. osobě singuláru.....	69
13.2.8 Převážné užití hovorových tvarů <i>můžu, můžou</i> místo spisovného <i>mohu, mohou</i>	69
13.3 Syntaktická rovina.....	70
13.3.1 Koordinace a juxtaopozice	70
13.3.2 Elipsa	71
13.3.3 Neukončenost výpovědí a apoziopze.....	73
13.3.4 Parcelace výpovědi	73
13.3.5 Nesprávný slovosled.....	74
13.3.6 Vsuvky	74
13.3.7 Hra s jazykem, aktualizovaná vyjádření.....	75
13.3.8 Opravy v textu	76
13.3.9 Téma	77

13.3.10 Nadvětná syntax.....	80
14. Pravopis	81
14.1 Nesprávné psaní s/z.....	82
14.2 Chybná deklinace osobního zájmena já	82
14.3 Vyjmenovaná slova	83
14.4 ů/ů.....	83
15. Závěr	84
16. Seznam Literatury	89
17. Seznam tabulek	91

1. Úvod

Technika se stala bezpochyby běžnou součástí našeho každodenního života. Prosazuje se v mnoha sférách – stále častěji využíváme technických výtvarů i ke zprostředkování komunikace (SMS, e-mail, sociální sítě apod.). Právě tento typ komunikace – prostřednictvím elektronických zařízení – výrazně ovlivňuje podobu současného jazyka. Dispozice média, které ke komunikaci využíváme, mají zásadní vliv na výslednou podobu komunikátu. Text je tedy poplatný možnostem a omezením užívaného média a vzniká tak zcela nový typ komunikátů příznačný právě pro to technické zařízení, které bylo ke komunikaci užito. I to je jeden z důvodů, proč se tyto texty stávají stále častěji předmětem zájmu lingvistů. Marie Čechová užívá pro tyto typy komunikátů označení „psaná mluvenost“ (2000, s. 382).

Mění se zejména podoba jazyka psaného. Protože technika umožňuje komunikaci velmi rychlou a spontánní, do psané podoby řeči stále více pronikají prvky projevu mluveného. Naše pozornost bude zaměřena především na tuto problematiku, tedy na stírání rozdílů mezi psaností a mluveností, popřípadě na vzájemné pronikání rysů z jedné variety jazyka do druhé.

Práce bude rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické.

V teoretické části diplomové práce budeme věnovat pozornost zejména vymezení již zmíněných útvarů – řeči psané a řeči mluvené a také definování hlavních znaků těchto variet. Dále se zde pokusíme přiblížit pojmy dotýkající se sféry média ke komunikaci využívaného, tedy Internetu. Zmíníme se například o sociálních sítích nebo specifických internetové komunikace jako jsou emotikony a akronyma. Pozornost bude věnována také vymezení pojmů z oblasti jazykové. Na základě odborné literatury formulujeme termíny jako komunikace, prostěsdělovací funkční styl a zabývat se budeme i diferenciací současného mluveného jazyka.

Praktická část diplomové práce bude zaměřena na analýzu sebraného materiálu, který pochází z chatu na sociální síti Facebook.com. Analýza se bude soustředit na jazyk a styl textů. Hlavním bodem zájmu bude otázka, do jaké míry si texty zachovávají znaky psanosti a jak zásadně se v textech projevují prvky typické pro řeč primárně mluvenou. Přestože je prostěsdělovací funkční styl prvotně spojován s komunikáty

mluvenými, jej můžeme vzhledem k povaze zkoumaných textů anticipovat i zde a předpokládat tak jazykové prvky s tímto slohem spojené. Pozornost bude věnována všem jazykovým rovinám, morfologické, lexikální i syntaktické. Největší důraz bude kladen na analýzu lexikálního materiálu, jelikož předpokládáme, že tato rovina jazyka nám poskytne nejrozsáhlejší možnosti k analýze. Ve všech zmíněných sférách poukážeme především na ty prvky, které jsou charakteristické pro projev prvotně mluvený. Také poukážeme na jevy, které svědčí o nespisovnosti zkoumaných textů, rovněž příznačných spíše pro texty mluvené. Nakonec se předmětem pozornosti stanou nejfrekventovanější pravopisné nedostatky zkoumaných textů.

Komunikáty, které vznikly na chatu sociální sítě Facebook.com, jsme vybrali k analýze z následujícího důvodu: předpokládáme, že námi hledané rysy a prvky prolínání textu a diskursu se zde mohou vyskytovat ve větší míře, neboť atmosféra komunikace, která probíhá mezi přáteli je velmi uvolněná a neoficiální. Politika této sociální sítě spočívá v tom, že uživatel může hovořit a komunikovat pouze s lidmi, se kterými se vzájemně označili za „přátele“, z tohoto důvodu tedy předpokládáme, že se pisatelé znají a projev bude tomuto faktu uzpůsoben.

2. Metoda práce a stanovení pracovních hypotéz

V této diplomové práci uplatníme metodu studijní, a to především v teoretické části práce, kde bude třeba nashromáždit a nastudovat veškeré dostupné informace o rozebírané problematice a sestavit výtah všech zásadních zjištění.

V části praktické se potom prosadí metoda analytická. Na sebraném jazykovém materiálu, tedy primárně psaných textech, se pokusíme demonstrovat vliv textu primárně mluveného. Budeme hledat důkazy, že se typické znaky obou těchto variet v analyzovaných textech mísí a tím pádem se stírají rysy psanosti ve prospěch rysů mluvenosti. Dále bude pozornost zaměřena na nejfrekventovanější pravopisné nedostatky.

1. Při psaní práce jsme předpokládali, že v důsledku působení rysů mluvené češtiny se budou pravopisné chyby a nedostatky vyskytovat v hojné míře, i přesto, že se jedná o komunikát prvotně psaný a tudíž spojovaný s jazykem spisovným.
2. S ohledem na to, že médium, které je ke komunikaci využíváno, poskytuje pisatelům velmi rychlý přenos informací, předpokládáme v analyzovaných textech výrazný vliv mluvenosti a nadměrný výskyt rysů charakteristických pro tuto jazykovou varietu.
3. Vzhledem k tomu, že komunikace probíhá mezi přáteli, tedy v neoficiálním prostředí, se domníváme, že se bude v analyzovaném materiálu převážně vyskytovat nespisovná čeština (zejména jazykové jevy spadající pod interdialekt obecné češtiny) a to především v rovině morfologické a lexikální.
4. Dále očekáváme vysoký výskyt slov cizího původu a přejímek, a to obzvlášť z jazyka anglického, s ohledem na užívané médium (Internet – komunikace na chatu sociální sítě).

3. Komunikace

Komunikace je proces dorozumívání, společenský styk s cílem výměny myšlenkových obsahů mezi účastníky komunikace/komunikanty (Čechová, 2000, s. 355).

Marie Čechová pojmenovává složky, které mají zásadní vliv na formu i obsah výsledného komunikátu:

- účastníci komunikace/komunikanti
- záměr produktora a očekávání recipienta
- způsob kontaktu (spojení) komunikantů a vztahy mezi nimi
- téma
- kód
- kanál komunikace
- komunikát

Podle počtu komunikantů, kteří se výměny informací zúčastňují, se dá komunikace rozdělit na monologickou a dialogickou. Monolog představuje komunikaci jednosměrnou, tedy produkovanou pouze jedním mluvčím nebo pisatelem. Opakem je komunikace dialogická, při které je aktivní minimálně dvojice, nebo větší počet komunikujících osob.

3.1 Dialog

Zkoumané komunikáty jsou podle své formy (několik mluvčích, kteří se ve svých promluvách střídají) komunikáty dialogické.

Dialog je dvousměrná nebo vícesměrná komunikace, při níž jsou aktivní obě, popř. všechny zúčastněné strany; jeho podstatou je reagování zúčastněných stran na sebe. Přitom se střídá mluvní aktivita účastníků – jde o formu rozhovoru, jež je nejčastější formou běžné komunikace mluvené. Tyto okolnosti rozhodují o základních rysech běžného dialogu: bývá častěji nepřipravený (spontánní) nebo jen z části připravený, zakotvený situačně a kontextově (Čechová, 2000, s. 360).

Nejčastějším druhem dialogu je takový, jehož podstata spočívá v kladení otázek a odpovídání na ně. Každá otázka působí jako impuls a vybízí k reakci. Oba komunikující se mohou v kladení otázek vyváženě střídát, v tom případě je komunikace

symetrická. Jiným typem dialogu je dialog nevyvážený, jednosměrný, kdy jeden z mluvčích pouze pokládá otázky a druhý mluvčí výlučně odpovídá.

Protože jde většinou o přímý kontakt komunikantů v určitém čase a prostředí, mívají komunikanti alespoň některé společné znalosti a zkušenosti a to umožňuje partnerům některé skutečnosti přímo nepojmenovávat, ale pouze naznačovat, nebo je dokonce vypouštět. Tím je dána tendence k vyjadřování úspornému, ekonomickému až eliptickému (Čechová, 2000, s. 361).

Frekventované jsou však i dialogy opačného charakteru, ve kterých mají komunikanti sklony k vyjadřování redundantnímu. Účastníci konverzace uvádějí více informací, než je potřebné. Důvodem může být snaha o zdůraznění sdělované informace, obavy z toho, že partner správně neporozuměl, nebo pocit, že krátká odpověď je společensky nežádoucí a nevhodná.

3.2 Komunikační situace

Jazyková komunikace je druh sociální interakce, při níž dochází ke sdělování a přijímání informace. Uskutečňuje se v komunikační situaci, tj. jedinečné konstelaci faktorů, jako jsou účastníci komunikace, jejich psychologické, sociální a komunikační charakteristiky, vztahy mezi nimi, časoprostorové vztahy aj. (Zeman, 2013, s. 29).

Jazyková komunikace disponuje nepřeborným množstvím komunikačních situací. Kritéria, podle kterých se komunikační situace klasifikují, jsou následující:

- charakteristické vlastnosti komunikační situace
- dichotomie oficiálnosti a neoficiálnosti, popř. veřejnosti a soukromosti.

Při komunikaci se komunikanti zaměřují na předávání věcných (myšlenkových) obsahů. Pokud preferují vztahy mezi partnery, jde o fatickou komunikaci, která zahrnuje zejména kontaktné segmenty (pozdrav) a společenskou konverzaci (Zeman, 2013, s. 30).

4. Internet

Výraz Internet vznikl složením původně latinského prefixu inter (česky mezi) a anglického slova net, zkratky původního network (česky síť). Prvotně se tímto

termínem označovaly jednotlivé sítě připojené k Internetu, později během progresivní expanze tohoto fenoménu však došlo k zobecnění pojmu. Dnes tedy označuje síť celou.

Internet je systém fungující po celém světě, který navzájem propojuje počítačové sítě, díky kterým mezi sebou mohou počítače komunikovat pomocí rodiny protokolů IP (*Internet Protokol* – protokol Internetu; definuje formát zpráv cirkulujících na Internetu)¹/TCP (*Transmission Control Protocol* – protokol řízení přenosu; systém kontroly přenosu dat umožňující zopakovat zprávy, které se na síti ztratily, a zajistit bezchybný příjem dat).² Kolektivním cílem všech uživatelů Internetu je snadná, rychlá a bezproblémová komunikace (výměna dat).

4.1 Sociální síť

Pojem sociální síť, jež vznikl z anglického social network, je služba poskytovaná internetem. *Systémy sociálních sítí nejsou v podstatě ničím jiným než kombinací specializované webhostingové služby a specializovaného vyhledávače (Donát, 2006).* Podmínky, které musí uživatel podstoupit, aby mohl sociální síť využívat, jsou vzhledem ke komerční povaze média velmi jednoduché. Stačí si vyplnit svůj strukturovaný profil a hned poté může hledat a být nalézán.

Registrovaný uživatel sociální sítě má k dispozici strukturovaná data v přesně stanoveném formátu a položky kategorizované do přesných číselníků.

Je tedy nejen velmi jednoduché ale především žádoucí nalézat přátele a známé, sociální sítě nabízí i neomezené objevování nových kontaktů, které by nám mohly být užitečné. Navíc se s nalezenými lidmi můžeme propojit, což znamená, že si navzájem zpřístupníme své kontakty a zjednodušíme tím případnou komunikaci. S tím, jak se počet našich přímých kontaktů zvyšuje, je pro nás systém stále užitečnější, neboť můžeme vidět i prohledávat stále širší sféru informací.

V současnosti nejznámější a největší sociální sítí na světě je Facebook.com s téměř miliardou registrovaných uživatelů (červen 2013).

---

¹ HUITEMA, Christian. (1996): A Bůh stvořil INTERNET... Praha: Mladá fronta, s. 170

² HUITEMA, Christian. (1996): A Bůh stvořil INTERNET... Praha: Mladá fronta, s. 174

4.2 Facebook

Výraz Facebook vznikl spojením anglických slov face (obličej/tvář) a book (kniha). Fenomén Facebook.com je v dnešní době jednou z nejrozšířenějších sociálních sítí na světě. Slouží především ke komunikaci mezi uživateli, sdílení multimediálních dat, udržování nebo navazování vztahů a zábavě.

Aplikace nazvaná původně „Thefacebook“ vznikla v roce 2004 a jejím původním zakladatelem byl MARK ZUCKERBERG. Na webových stránkách bylo možné uložit svůj profil s fotografií a osobními informacemi. Prvními uživateli byli studenti na Harvardu, kde systém vznikl, a trvalo jen několik málo týdnů, než se zde stal neobyčejně populárním (Bednář, 2006). Od studentů těch nejprestižnějších amerických univerzit (tzv. Ivy League) se postupně rozrostl počet uživatelů na celém světě díky expanzi z prostředí vysokých škol mezi široké vrstvy běžných uživatelů Internetu. Uživatelé však stále zůstávají z větší části studenti, zejména vysokoškoláci. Facebook.com používá okolo 85 procent amerických VŠ studentů, což je dostatečné množství k tomu, aby se dal považovat za něco, bez čeho se v jejich prostředí neobejdete (Bednář, 2006).

Podstatou této sociální sítě je jednoduché založení profilu každého uživatele, který si pak vytvoří „seznam přátel“, neboli lidí, se kterými se vzájemně označí za přátele a pak už jen využívá možnosti jednoduché komunikace, sdílení informací nebo fotek apod. v rámci daného okruhu uživatelů.

5. Druhy a specifika komunikace na Internetu

Komunikace pomocí technických výtvarků posledních desetiletí, takzvaná e-komunikace, se stává stále užívanější a tato cesta dorozumívání je dnes díky svým přednostem běžná. Možností pro předávání informací dalším uživatelům je hned několik.

5.1 Druhy elektronické komunikace

Rybka a Malý (2002) rozlišují typy komunikace na Internetu podle směru, kterým komunikace probíhá a podle počtu osob, které mezi sebou komunikují.

- Jednosměrná komunikace

Tato komunikace spočívá v přenosu nebo sdílení informace mezi jednou osobou, která informaci sděluje a neomezeným počtem osob, které ji mohou přijmout. Příkladem médií, která tento druh komunikace využívají, jsou například webové stránky.

- Individuální komunikace

V tomto případě se jedná o komunikaci dialogickou, mezi dvěma účastníky. Na rozdíl od předchozího typu je zde možná a předpokládaná interakční povaha komunikátu. Jedná se o individuální výměnu informací, která je využívána mnohem častěji, proto je podstatou více médií, jako SMS, e-mail, nebo ICQ.

- Hromadná komunikace

Při této komunikaci hovor probíhá mezi větším počtem účastníků, podobně jako ve skupinové debatě. *Komunikace tohoto typu se účastní omezený, ale i tak velký okruh lidí s tím, že sdělení každého jednotlivce se mohou dozvědět všichni, a také na něj mohou reagovat (Rybka, Malý, 2002, s. 18).*

5.2 Specifika elektronické komunikace

Další vlastností nově se formující vrstvy textů „psaně mluvených“ je snaha o kompenzaci těch rysů mluveného projevu, které jsou pro psané vyjadřování netypické. Jedná se o paralingvistické prostředky (zejména pak vyjadřování emocí), které je dnes možné vyjádřit i pomocí technického zařízení, využívaného ke komunikování, tzv. emotikonů.

5.2.1 Emotikony

Takzvané emotikony neboli „smajlíky“ se používají pro vyjádření výrazu tváře, pocitu či gest v elektronické komunikaci, kde chybí vizuální kontakt. Emotikony nejsou definovány žádným standardem a existují jich stovky, ne-li tisíce; samozřejmě se jich používá běžně jenom zlomek. Je to prvek takzvaného ASCII Artu, neboli obrázků vytvářených pomocí kombinací základních textových znaků. Většina z nich vypadá jako obličej (Rybka, Malý, 2002, s. 23).

Komunikace na sociálních sítích (zejména potom na chatu) se liší od komunikace prvotně mluvené absencí paralingválních prostředků, kterými jsou například tempo mluvy, intonace, barva hlasu nebo frázování. Další významnou oblastí, kterou komunikace zprostředkovaná médii postrádá je neverbální komunikace. Při každém dialogu „tváří v tvář“ nedochází pouze k verbální komunikaci, ale i ke komunikaci neverbální. Gesta, mimika a postoj jsou velmi důležité pro celkové porozumění a dekódování předávané informace. Avšak i při psané komunikaci využívají pisatelé grafické znaky (tzv. emotikony), které se snaží tuto nedostatečnost kompenzovat.

Emotikon vyjadřující radost je např. znázorněn znakem usmívajícího se obličeje apod. Nové znaky stále přibývají (Naumann např. uvádí symbol pro kuřáckou pauzu pisatele ==~). I to je třeba považovat za stylový rys nově se utvářejícího typu dialogu „tváří v tvář“, který elektronická komunikace přináší (Čmejková, 1997, NŘ r.80).

Kromě běžných emotikonů (jako usmívající se nebo smutný obličej) má sociální síť Facebook řadu emotikonů vlastních, například znaky <3 pro srdce nebo (y) pro znak zdviženého palce neboli *like*, který je pro zmiňovanou sociální síť charakteristický.

5.2.2 Akronyma

Akronyma neboli zkratkové výrazy, jsou při komunikaci na internetu hojně užívána. Respektive se jedná o typický prvek této komunikace.

Akronymem rozumíme slovo zkratkové, které je tvořeno počátečními grafémy nebo slabikami více slov. Tato zkratková slova je možné dělit do dvou skupin, a to podle jazyka, ze kterého je dané akronymum utvořeno. Většinou jsou zkratky tvořeny z tzv. „vycpávkových“, nadměrně užívaných výrazů.

Tabulka č. 1 Nejrozšířenější česká akronyma

Akronymum:	Význam:
JJ	jojo
NN	nene
MMNT	moment
NJN	no jo no
O5	opět

Z5	zpět
TTJ	tak to jo
MTR	mám tě rád
NZ	není zač

V souvislosti s užívaným médiem (chat na sociální síti) je samozřejmý vliv původního jazyka, ve kterém vznikla terminologie popisující tuto problematiku – angličtiny. Ve velké míře se názvy v původním znění uchovaly jako zcela funkční a není potřebné je překládat.

Tabulka č. 2 Nejrozšířenější anglická akronyma

Akronymum:	Význam v anglickém jazyce:	Význam v českém jazyce:
OMG	Oh my God	Ó můj Bože
BTW	By the Way	Mimochodem
LOL	Laughing out loud	Hlasitý smích
WTF	What the fuck	Co to sakra je
THKS	Thanks	Díky
PLS	Please	Prosím
FB	Facebook	

6. Funkční styl

Pojem styl je možné chápat několika způsoby. Obecný význam stylu je *vnější jednotný ráz uměleckého díla, člověka, doby* (Čechová, 2003, s. 17). S pojmem styl jsou spojována adjektiva jako hudební, literární, nebo sportovní. Vzhledem k tématu této práce je pro nás zásadní a nosný styl jazykový.

Zatímco v původním významu označovalo slovo styl (z řeckého *stýlos*) nástroj používaný pro rytí textů do voskových destiček a následně i pro produkt touto činností vzniklý, dnes je zvykem chápat pod pojmem styl ne onu konkrétní věc, ale i smysl daného textu a způsob uchopení tématu (Čechová, 2008, s. 16).

Jazykový styl je možno charakterizovat jako *způsob výběru a uspořádání jazykových prostředků v jazykových projevech* (Čechová, 2000, s. 376). Jiné vymezení poskytuje Čechová v Současné stylistice (2008, s. 16) *stylem se běžně v jazykovědě*

označuje určitý ráz verbálního komunikátu, zpravidla cílevědomě volený a uspořádaný tak, aby obsahem i formou vyhovoval komunikačnímu záměru autora.

Podle Cvrčka (2010, s. 309) je zřejmé, že pro jedinou věc, jediný pojem může mluvčí češtiny často užít různá pojmenování (typicky synonyma) a že jediný myšlenkový obsah může vyjádřit několika různými způsoby. Tato různá pojmenování a různá vyjádření nejsou obvykle zcela rovnocenná: jejich odlišná forma bývá spjata s alespoň částečně odlišným významem a často i s odlišnou funkcí v komunikaci. Mluvčí je z toho důvodu nezařazují do svých promluv nahodile, ale naopak podle určitého klíče, podle podmínek konkrétní komunikační situace.

Podle funkce jsou jazykové styly rozděleny na čtyři základní. Jsou jimi styl prostěsdělovací neboli běžnědorozumivací, odborný, publicistický a umělecký. PMČ však vymezuje vedle těchto funkčních stylů také epistolární, neboli korespondenční, právně administrativní (úřední), ekonomický (hospodářský), propagační (reklamní), ideologický (např. náboženský), publicistický, esejistický, direktivní a orientační (Grepl, 2012, s. 725).

6.1 Stylotvorné faktory

Stylotvorné faktory jsou takové, které se podílejí na utváření a výstavbě komunikátu. Ovlivňují volbu určitých jazykových prostředků pro určitý text. Stylotvorné faktory závisejí na komunikační situaci a tradičně se dělí na objektivní a subjektivní.

6.1.1 Objektivní stylotvorné faktory

Objektivní stylotvorné faktory jsou takové, které nezávisí na individualitě mluvčího. Řadí se mezi ně např. funkce textu, prostředí komunikace, stupeň připravenosti mluvčího, charakter adresáta (souvisí s mírou soukromosti/veřejnosti projevu), téma projevu nebo také mluvenost/psanost projevu.

K mluveným projevům se zpravidla přisuzuje nepřipravenost, volnější kompozice i syntax a neformální prostředky z oblasti lexika i morfologie.

Martin Prošek (2013, s. 144) na základě shrnutí definic významných současných stylistických prací vymezuje objektivní stylotvorné faktory následovně:

- OSF³ jsou součástí objektivní reality nezahrnující osobnost produktora. Nejedná se o jazykové jednotky ani o textové kvality. V textových kvalitách komunikátu se OSF odrážejí a jsou z nich do jisté míry vyvoditelné.
- OSF jsou pro produktora regulátorem výběru a uspořádání jazykových prostředků při tvorbě komunikátu, recipient OSF abstrahuje z textových kvalit komunikátu a může je vědomě hodnotit či pouze podvědomě pociťovat jako (ne)přiměřené komunikační situaci.
- OSF nemají stejnou závažnost, některé faktory mohou ovlivňovat výběr jazykových prostředků více, jiný méně.
- OSF představují regulační činitele, na jejichž základě je výsledná podoba komunikátu hodnocena příjemci jako (ne)přiměřená a celá komunikace pak jako (ne)úspěšná.

Námi analyzovaný jazykový materiál může být charakterizován jako množina textů prvotně psaných, ale bez předchozí přípravy pisatelů. Adresát není přímým účastníkem komunikace, ale i přesto spolu pisatelé komunikují ve stejném čase. Jedná se o komunikáty dialogické a neoficiální. Komunikační funkce je věcná, sdělná, informativní. Rozhovory jsou vysoce vázány na komunikační situace, jsou kontextově zakotveny. Všechny tyto faktory, které mají nemalý vliv na výslednou podobu textu, můžeme charakterizovat jako objektivní stylové faktory.

6.1.2 Subjektivní stylové faktory

Subjektivní stylové faktory jsou silně ovlivněny individualitou mluvčího, s jeho osobnostními i sociálními charakteristikami.

Mezi subjektivní faktory, které ovlivňují výslednou podobu projevu, se řadí například vzdělání, intelektuální vyspělost nebo věk a zkušenosti autora. Patří sem i tak pomíjivé faktory jako okamžitý intelektuální a emoční stav mluvčího apod.

Sociální složku subjektivních faktorů tvoří především zaměstnání, pracovní zařazení nebo příslušnost k nějaké zájmové nebo náboženské skupině.

Subjektivní slohotvorné faktory jsou, stejně jako faktory objektivní, mimojazykové. Kamila Smejkalová (2013, s. 152) je vymezuje následovně. *Subjektivní*

---

³ OSF – objektivní slohotvorné faktory

slohotvorné faktory se od faktorů objektivních liší tím, že jsou spjaté s osobností produktora jakožto účastníka komunikace. Jsou důsledkem jeho osobnostních a dalších rysů. Dále uvádí výčet konkrétních subjektivních stylotvorných faktorů:

- pohlaví
- věk
- vzdělání
- psychické založení produktora obecně (povaha, temperament, míra citlivosti)
- aktuální psychický i fyzický stav
- osobní sklony a zájmy
- místo, prostředí, kde mluvčí žije, případně odkud pochází
- profese
- příslušnost k určité ideologii.

Dále zmiňuje také možnost působení dalších faktorů periferních (jejichž vliv je spíše ojedinělý) vedle centrálních faktorů (které se projevují téměř vždy) zmíněných výše. *Vedle těchto můžeme zmínit i možný vliv dalších faktorů: jazykové a komunikační schopnosti, hloubka zážitku, který u produktora podnítl daný jazykový projev, smyslová vnímavost, vnitřní potřeba vyjádřit určitou myšlenku nebo pocit, míra fantazie, znalost věci a obsahu komunikace, schopnost ovládat se, znalost a uplatňování mimojazykových prostředků atd. (Smejkalová, 2013, s. 153-154).*

6.2 Prostěsdělovací funkční styl

Prostěsdělovací, nebo také běžnědorozumivací funkční styl, definuje Čechová následovně: *prostěsdělovací funkční styl je užíváný v neoficiálním a neveřejném styku při sdělování každodenních skutečností; řadíva se k němu styl konverzační (2000, s 377).* Zejména u funkčního stylu prostěsdělovacího je komunikace realizována velmi často mluvenou formou. Proto je mluvenost a s ní související spontánnost konstituujícím rysem tohoto stylového typu (Čechová, 2003, s. 99).

Čechová (2008, s. 192) zmiňuje i úvahy teoretiků stylistiky, že prostěsdělovací funkční styl nemusí být chápán jako samostatný styl a neměl by být tedy do výčtu řazen. Důvodem je právě zmíněná nepřiznakovost. Typický rys mluveného projevu je spontánnost a nepřipravenost, což naznačuje, že samotná podstata funkčního stylu, tedy záměrný výběr a uspořádání jazykových prostředků pro co nejúčinnější dosažení

komunikačního cíle mluvčího, se logicky vylučuje. Dalším důvodem je absence užití spisovné vrstvy jazyka, zatímco ostatní styly se na spisovnosti zakládají. V neposlední řadě také zmiňuje fakt, že tyto promluvy jsou konstituovány faktory řečotvornými, které se chápou jako vyšší než slohotvorné. Česká lingvistika však tento názor nekopíruje a prostěsdělovací funkční sloh zahrnuje do teorie funkčních stylů.

6.3 Stylová norma prostěsdělovacích komunikátů

Stylové normy můžeme definovat jako tendence, které se díky četnosti užívání ustálily pro určitou stylovou oblast textů. U stylu prostěsdělovacího jsou tyto normy poměrně volné – neexistuje jejich kodifikace ani popis – jsou běžně a přirozeně osvojovány v procesu komunikace (Čechová 2008, s. 201).

Normu, o které hovoříme, je možné vymezit a určit pouze záporně. Nemůžeme tedy určit, které prvky a jazykové prostředky do této normy rozhodně patří, ale pouze ty, které tam nepatří.

Užívané jazykové prostředky jsou vázány na region, odkud účastníci komunikace pocházejí a jejich sociální status. Díky tomu lze jen těžko používané jazykové prostředky hierarchizovat, nebo určovat, které jsou nebo nejsou vyhovující. *Snad jen náhodný vnímatel, ev. vnímatel komunikační situace mediální, tedy vlastně adresát jen virtuální, může sledovat neobvyklost některých vazeb a oprávněně/neoprávněně je kritizovat. Zásoba výrazových prostředků mluvených projevů je díky tomu nekonečná a jejich otevřenost jakýmkoli inovacím značná (Čechová, 2008, s. 201).*

*Ve vztahu k národnímu jazyku je pro prostěsdělovací styl základem **běžně mluvený jazyk/běžná mluva**, funkční podoba národního jazyka, která může být z hlediska strukturního naplněna kteroukoli varietou (spisovný jazyk, interdialekt, obecná čeština jako interdialekt, který se dostává do pozice nižšího standardu, dialekt), a to nejen v „čisté“ podobě, ale i ve směsi prostředků pocházejících z různých variet; navíc je její lexikum obohaceno prostředky různých sociolektů (Čechová, 2008, s. 201).*

Spisovný jazyk včetně vrstvy hovorové však není převažující, standardní je v Čechách a na západě Moravy obecná čeština, pro zbytek Moravy a Slezsko je pak typická nivelizovaná podoba nářečí nebo interdialekt.

Stále větší část lingvistů dává přednost termínu „standard“ pro označení jazyka, ve kterém se mísí spisovnost s nespisovností. Tento jazyk je reálný, funkční a běžný pro veřejnou komunikaci byť jeho norma není zcela popsána. Důvodem je všestranná expanze obecné češtiny, jejíž norma vyhovuje vyjadřování bezprostřednímu a živému. Ve srovnání s jazykem spisovným, který je prvotně spojován s projevem psaným a také téměř neměnnou kodifikací, což činí spisovný jazyk archaizující.

Čechová a kol. (2008, s. 203-204) vymezuje tyto specifické rysy normy prostěsdělovací stylové oblasti:

- Kompoziční stavba komunikátu

Ta je zásadně ovlivněna podmínkami vzniku textu. Struktura je volná, motivy jsou řazeny často asociativně, někdy až chaoticky a nemusí být dokončeny, nebo se vyjadřují opakovaně a bývají doplněny motivy vedlejšími a to podstatnými nebo zcela nahodilými.

Ze slohových postupů je zastoupen výrazně postup informační a prosté vypravování. Vertikální členění textů je uskutečňováno pomocí dialogické formy.

Velmi obvyklá je také intertextovost, pisatelé „citují“ výroky členů rodiny nebo přátel bez určení pramene, mnohdy i grafického odlišení intertextové vložky od dalšího textu.

- Syntaktická stavba komunikátu

Komunikát bývá charakterizován jako jednoduchý. Zvuková stavba řeči (intonace a dynamika) je směrodatná pro aktuální členění. U vět složených a souvětí nejsou přesně vyjadřovány vztahy. Časté bývá i prosté řazení vět vedle sebe. Výpověď bývá přerývaná, větné členy vytčené nebo dodatkově připojené. Elipsa, kontaminace vazeb i anakoluty jsou běžné.

- Lexikální stavba

Pro vrstvu lexikální je charakteristické užití kolokvialismů, hovorových slov a frazémů, které stojí na hranici spisovnosti nebo mimo ni. Tyto výrazy nevznikly v jazyce spisovném, ale postupně tam pronikly. Může se také jednat o slova, která ze spisovného jazyka mizí.

Preferovány jsou výrazy s širokým rozsahem ale úzkým obsahem (konkretizují se v daném kontextu). Dále také četné užití slov kontaktoých, částic, citoslovcí a zájmen.

7. Spisovnost vs. nespisovnost

Český národní jazyk je tvořen souborem několika jazykových útvarů, spisovných i nespisovných. V tomto systému má největší zastoupení hovorová vrstva z roviny spisovných prostředků a obecná čeština z roviny nespisovných. Další útvary a poloútvary, které český národní jazyk zahrnuje, *jsou si strukturně blízké, totiž mají podstatnou část jevů společnou, zároveň však i tyto společné jevy mohou mít v každém ze systémů jiné místo a mohou stát v jiných systémových souvislostech, navzájem na sebe působí a rovněž podléhají i společným vývojovým tendencím* (Čechová, 2003, s. 23).

7.1 Jazyk spisovný

Se spisovností je spojován jazyk psaný, poukazuje na to už etymologický význam slova spisovný (psaný, sepsaný). Dnes však nevymezuje spisovnost grafickou podobu jazyka a nespisovnost tu mluvenou, což zapříčinilo např. užívání jazyka nespisovného v beletrii apod. *Dichotomie spisovnosti – nespisovnosti mění svou funkční náplň: slouží vyjadřování veřejnému, oficiálnímu, ba oficióznímu, a proti tomu důvěrnému, soukromému, familiárnímu; na prvním vyjadřování společnosti záleží, druhé je záležitostí povýtce osobní* (Čechová, 2003, s. 24-25).

Každý uživatel jazyka je diglosní, ovládá a užívá více než jeden útvar národního jazyka. Při běžném hovoru volí prostředky funkční, od knižních po obecné, slangové i vulgární výrazy a to vše uzpůsobuje a volí v závislosti na míře oficiálnosti či intimnosti projevu.

S ryzí, důslednou spisovností je spjato vyjadřování modelové, a to zejména je-li mezi původci projevu společenský nebo věkový odstup, vede-li se řeč na odborná témata (též o jazyce), je-li promluva určena veřejnosti, je-li třeba na adresáta působit esteticky (Čechová, 2003, s. 26).

7.2 Jazyk nespisovný

S nespisovností je spjato vyjadřování nepřipravené, živelné. Týká se každodenních běžných záležitostí, probíhá mezi mluvčími sobě rovnými obecně (postavením, věkem, pohlavím), nebo sobě rovnými v určité životní situaci (...) Bývá povahy do velké míry reflexní a improvizované. Nebývá společensky hodnoceno, závisí zpravidla na situačním kontextu a obráží situaci bez estetického záměru (Čechová, 2003, s. 26).

Dorozumívací situace jsou však častěji komplikované a nejednoznačné, proto je hranice často stírána a spisovné i nespisovné jazykové prostředky se v projevu mísí. Nejenom v projevech soukromých a neoficiálních se dnes můžeme setkat s nespisovnými jazykovými prvky.

Model důvěrnosti, citové angažovanosti, sounáležitosti přivádí i do veřejných projevů prvky profesní, slangové a někdy i teritoriálně podmíněné (Čechová, 2003, s. 26).

Snaha o aktualizaci nebo o přiblížení prostředí vyvolává vysokou toleranci vůči nespisovným prvkům ve vyjadřování.

7.2.1 Nespisovné útvary češtiny

Nespisovná čeština zahrnuje několik útvarů, variet, vrstev, které většinou současně (na komunikaci se podílí jazykové jevy ze všech vrstev) plní funkci běžně dorozumívací. *Národně reprezentační a národně konsolidační funkci jazyka plní spisovná varieta národního jazyka. Funkci běžně dorozumívací, pojmenovávací, estetickou, emocionální aj. mohou plnit (a zpravidla také plní!) i jiné jeho variety (Bogoczová, 2012, s. 18).*

7.2.1.1 Obecná čeština

Obecná čeština je tzv. interdialekt neboli nadnářečí. *Je to nespisovný, teritoriálně omezený útvar, který je tvořen prvky společnými všem nářečím, z kterých vznikl. (...) Obsahuje jevy, které se vyskytují na podstatné části území vlastních Čech (mnohé i na některých místech Moravy (Bogoczová, 2012, s. 21).*

Obecná čeština stále silněji expanduje i na západní úsek Moravy a do oblastí východnějších. Příčinou je především působení médií, nebo osobní jazykové kontakty Moravanů či Slezanů s českým prostředím.

7.2.1.2 Městská mluva

Městská mluva je svou podstatou velmi podobná interdialektům – vyrůstá z obecnějších nářečních rysů a slouží k vzájemnému dorozumívání uživatelů různých dialektů či subdialektů, kteří dojíždějí do velkých průmyslových a kulturních center za prací nebo studiem, případně v nich žijí napořád. Tito se ve snaze o obecně srozumitelný projev musejí vzdát některých svých lokálních, územně omezených jazykových zvyklostí a přizpůsobit se jazyku jiných „přistěhovalců“ nebo původního obyvatelstva. Zároveň však místní kód obohacují o nové prvky (Bogoczová, 2012, s. 23).

7.2.1.3 Běžně mluvená čeština

Běžně mluvená čeština není samostatnou varietou, která má své specifické hláskosloví, tvarosloví nebo syntax, není tedy možné ho zařadit pod český národní jazyk. Není univerzálním útvarem, který by všichni uživatelé jazyka užívali v jednotné podobě. Není kodifikován, ani nemá přesně vymezenou normu.

Běžně mluvená čeština je kódem používaným v dorozumívací (konverzační, prostě sdělné) stylové oblasti. Jedná se o množinu promluv v komunikačních situacích, v nichž se nepředpokládá závazné užívání spisovného jazyka. Je primárně mluvená, přináší srozumitelné obsahy. Je dynamická, proměnná a právě tento rys znesnadňuje přísně lingvistický popis a zobecnění. Dalo by se o ni hovořit jako o mezistupni mezi hovorovou češtinou a interdialektem (Bogoczová, 2012, s. 25).

7.2.1.4 Slang, argot

Ani slang a argot nejsou samostatné útvary, jedná se útvary nestrukturní. Jsou definovány pouze v jedné jazykové rovině, v tomto případě v rovině lexikální.

Slang je slovní zásoba společná skupině lidí se společnou zájmovou činností. Velmi blízko stojí profesní mluva, jejíž specifickou slovní zásobu sdílí lidé vykonávající stejnou profesi.

Argot neboli jazyk lidí, kteří páchají trestnou činnost. U argotu je důležitá funkce zatajit význam sdělení (Bogoczová, 2012, s. 23).

7.2.2 Příznakovost slovní zásoby

Lexikální zásobu češtiny je možné stratifikovat z několika hledisek. Pro naši práci je zásadní rozvrstvení na výrazy neutrální, tedy takové, které nevyjadřují žádný příznak. Tyto lexémy lze použít v jakémkoliv textu nebo promluvě. Druhá vrstva zahrnuje slova příznaková, jejichž pomocí může uživatel jazyka snáze dosáhnout zamýšleného komunikačního cíle.

K funkční stratifikaci slovní zásoby se nepřístupuje pouze z hlediska lexikologického, ale též z pohledu stylistického a pragmatického, protože právě aspekty stylistické a pragmatické se významně promítají do funkčního rozvrstvení slovní zásoby. Základní prameny stylistické zpravidla slovní zásobu třídí podle výše uvedených charakteristik lexikálních a dále podle stylového příznaku, resp. podle možnosti využití daného slova v komunikátech vytvořených v dimenzích jednotlivých funkčních stylů. Aspekty pragmatické pak souvisejí s potenciálem jednotlivých slov vhodně se uplatnit v dané komunikační situaci a především úspěšně naplnit komunikační záměr uživatele jazyka (Hradilová, 2013, s. 95-96).

S ohledem na téma této práce se budeme soustředit na příznak expresivní a stylový.

- Příznak expresivní

Expresivní výrazy nejsou vždy řazeny k jazyku nespisovnému, některá (kladně i negativně) expresivně zabarvená slova se vyskytují ve slovníku spisovné češtiny.

Slova s příznakem expresivnosti mají naplněnou konotační složku své významové struktury, a jsou tedy schopna vyjadřovat emoce a postoje komunikantů (Hradilová, 2013, s. 101).

Hradilová dále třídí expresiva na inherentní, adherentní a kontextová. Expresivita inherentní je zakotvena ve struktuře výrazu, realizuje se buď pomocí hláskosloví, nebo slovotvorby resp. slovotvorných formantů. Výrazy nabývají expresivity adherentní pokud jsou užity v přeneseném významu. Expresivita kontextová souvisí s funkčním stylem textu. Jako příznakový se zde chápe výraz užitý v komunikátu jiného stylu.

- Příznak stylový

Z hlediska stylistického je slovní zásoba rozlišována na jednotky neutrální, tj. polyfunkční, a jednotky stylově vyhraněné, tedy přednostně užívané např. ve stylu publicistickém, odborném nebo uměleckém. Lexémy tohoto typu mohou být jako neutrální užity pouze v komunikátech daného funkčního stylu, zatímco v ostatních působí příznakově, resp. svým charakterem nejsou v souladu s vymezením daného stylu (Hradilová, 2013, s. 103).

8. Dichotomie psanosti a mluvenosti

Tato část práce se bude věnovat nejen vymezení pojmu mluvenost a psanost, ale bude se také snažit obsáhnout charakteristické rysy, které chápou lingvisté jako příznačné pro psanou a mluvenou podobu jazyka.

Komunikáty patřící k běžnému dennímu životu, týkající se zcela nedůležitých věcí, nesoucí minimum informací jsou v jazyce běžně užívány všemi mluvčími. V této naprosto soukromé komunikaci (např. rozhovor s rodinou, telefonát se seznamem nákupu apod.) není jazyk vázán žádnou normou, při sestavování daného komunikátu hraje roli pouze řečová norma onoho malého společenství, v němž projev vzniká a jemuž slouží (Čechová, 2008, s. 192). Právě tyto neopakovatelné promluvy se díky vývoji techniky dostaly do stádia, kdy se dají zaznamenat, jsou opakovatelné, a proto je možná lingvistická analýza tohoto „psaného diskurzu“.

8.1 Charakteristické znaky psanosti a mluvenosti

Jan Chloupek (1991) vymezuje psanost a mluvenost na základě těchto protichůdných vlastností textů:

Tabulka č. 3 Rysy psanosti a mluvenosti podle J. Chloupka

Psané projevy:	Mluvené projevy:
vyjadřování neverbální	vyjadřování verbální
situačně a kontextově nevázané	situačně a kontextově vázané
monologické	dialogické
nepřítomnost adresáta projevu	přítomnost adresáta projevu

necitovost	citovost
------------	----------

Článek Světlý Čmejrkové, uveřejněný v Naší řeči (Čeština v síti: Psanost či mluvenost? 1997) se shoduje s definicí Jana Cloupka, navíc však obohacuje tento výčet o další charakteristiky obou modů jazyka.

Tabulka č. 4 Rysy psanosti a mluvenosti podle S. Čmejrkové

Psaný komunikát:	Mluvený komunikát:
trvalost	pomíjivost
připravenost	spontánnost
plánovitost	bezprostřednost
kontextová nezávislost	kontextová závislost
možnost časového odkladu	časový tlak
možnost oprav při produkci textu	nemožnost oprav při produkci textu
možnost vracet se zpět při dešifraci textu	nemožnost vracet se zpět při dešifraci textu

V publikaci vydané v roce 2011 doplňují Čmejrková a Hoffmannová (2011, s. 35) tento výčet o další typické rysy, které se zasazují o rozdílnost mluvené a psané řeči.

Tabulka č. 5 Rysy psanosti a mluvenosti podle S. Čmejrkové a J. Hoffmannové

Psaný text:	Mluvený text:
připravenost, plánovitost, formálnost	nepřipravenost, spontánnost, neformálnost
dominantní orientace na obsah	orientace na pragmatické složky komunikace
složitější tematika	jednodušší tematika
dekontextualizace	kontextualizace
statičnost	dynamičnost
retrospektivní zaměření	prospektivní zaměření
abstraktnost, racionálnost, analytičnost, logičnost	konkrétnost, subjektivnost, emotivnost
organizovanost, uspořádanost	neorganizovanost, neuspořádanost
komplexnost	fragmentárnost
explicitnost	implicitnost
určitost	neurčitost
komplexnější syntaktické struktury	koordinace, juxtapozice, eliptičnost, neúplná

(subordinace atd.)	realizace syntaktických konstrukcí
kondenzace, nominalizace, pasivum	opakování, korektury a rektifikace, návraty, frekvence deiktik, osobních a ukazovacích zájmen, vycpávkových výrazů, členících signálů
interpunkce	parajazykové a mimojazykové prostředky
spisovnost	nespisovnost
monolog	dialog

Z tohoto chronologického výčtu je zřejmé, že postupem času se technika stále více prosazuje v běžné každodenní komunikaci a výchozí texty, specifické mísením výše zmíněných rysů, se stávají předmětem zájmu lingvistů

8.2 Mluvený projev

Funkce komunikátů realizovaných mluvenou řečí jsou různé. Pro nás je ale zásadní uskutečnění komunikátů vázaných na komunikační situaci. Jedná se o komunikáty běžně mluvené, dialogické, které jsou zakotveny v živé a aktuální situaci – s tou splývají, podmiňují ji, doplňují a spoluutvářejí ji, plně s ní počítají a zpravidla na ni reagují (Čechová, 2003, s. 156).

Dále se podle Čechové (2003) dají mluvené projevy se charakterizovat především svou základní funkcí – komunikační, neboli sdělovací. Tato funkce se uplatňuje ve všech typech komunikátů. Další funkcí, neméně důležitou, je funkce fatická, neboli kontaktová. Tato funkce často přebírá dominantní roli a uplatňuje se více než funkce sdělovací. Jedná se o projevy, kde není důležitá předávaná informace, ale hovor probíhá pouze pro uspokojení potřeby komunikovat, tzv. „mluvení pro mluvení“.

František Daneš chápe pod pojmem „mluvený jazyk“ všechny texty (diskurzy) realizované zvukově. Tato definice by tedy zahrnovala širokou škálu textů produkovaných v nejrůznějších, odlišných komunikativních situacích.

Tu jazykovou varietu, jež je podstatou této diplomové práce, nazývá „jazyk běžně mluvený“ a vymezuje ji jako *každodenní neformální ústní komunikaci. Chápe ji situačně, jako množinu promluv v komunikačních situacích, v nichž se nepředpokládá (závazně) užívání spisovného jazyka (produkovanou v situacích „neformálních“*,

v kterých jazyková forma nevystupuje do popředí zájmu či pozornosti), a zároveň k ní řadí repertoár všech různých i různorodých výrazových prostředků (nespisovných, ale zčásti i spisovných, resp. společných), jichž se v tomto druhu promluv užívá (Daneš, 1995, s. 8).

8.2.1 Diferenciace mluveného jazyka

František Daneš (1995, s. 8) charakterizuje dosavadní diferenciaci jako diferenciaci „útvárovou“, jež vycházela z rozdílů trojího druhu – na ose diatopické (místní nářečí), diastratické (sociální rozvrstvení či dialekty) a diachronické (rozdíly generační).

Avšak vedle této diferenciaci „útvárové“ (u níž dnes dochází k zřejmé nivelizaci a odstupňované homogenizaci na ose diatopické, zatímco rozrůznění na ose diastratické, s rozdíly generačními a sociálními, se patrně spíše zvětšuje) by měly být (a zčásti už jsou) předmětem našeho zájmu i výzkumu difference jazykové povahy vyplývající z růzností podle komunikačních situací (Daneš, 1995, s. 8).

Dále charakterizuje základní parametry pro rozvrstvení podle komunikačních situací:

1. sféra čistě soukromá (především v rodině; situace familiární až intimní);
2. styk lidí v pracovním prostředí (jeho značná různorodost se jistě projevuje i v jazykové složce komunikace);
3. společenský styk mimopracovní
  - a. různé „společenské příležitosti“;
  - b. styk praktický („zařizování věcí“ apod.).

Tyto rozdíly mají vliv na volbu jazykových prostředků. Projevují se ve způsobu mluvy – jak po stránce gramatické a lexikální, tak v celkové výstavbě promluvy a ve zvukové realizaci taktéž. Dalšími kritérii, která ovlivňují výslednou formu i obsah běžně mluveného projevu, jsou:

1. společenský status a role mluvčího, resp. partnerů v dialogu;
2. téma hovoru;
3. citové vztahy, stavy, duševní rozpoložení ap.

Jan Chloupek (1995, s. 37) sestavuje výčet textů, které nesou rysy mluvené řeči, v té její varietě, která je nástrojem běžné denodenní komunikace, mluvené řeči, která je spjata s konkrétní komunikační situací v prostoru a v čase. Jedná se tedy o komunikáty:

1. které nebyly předtím zaznamenány, zapsány;
2. které už dříve nebyly určeny k přednášení, referování a které nebyly předem promyšleny;
3. které nesledovaly cílevědomý estetický záměr mluvčího a nebyly poetizovány, např. veršem, rýmem, čistě individuální intonací, nadto se nevyskytovaly v pevných celcích;
4. které lze považovat za přirozené, tedy tematicky spojené s člověkem, se společností, s přírodou, nikoli s jazykem nebo s úzkou profesní specializací.

8.3 Pronikání prvků mluvenosti do psaných projevů

Čmejrková a Hoffmanová (2011, s. 11) se zabývají i kanály, kterými pronikají prvky mluvenosti do psaného projevu. Narážejí na stále progresivnější uplatňování techniky při každodenní komunikaci. *Proměny, jimiž mluvená čeština prochází v dnes již klasických médiích, jakými je rozhlas a televize, jsou výrazné, ale ještě nápadnější jsou proměny nebo doslova transformace, jimiž se podrobuje čeština v nových elektronických médiích: když se zapojujeme do internetových diskusí, když e-mailujeme, chatujeme, blogujeme, skypejeme nebo když třeba píšeme esemesky, užíváme sice češtinu psanou, ale ta může rezignovat na dodržování norem psanosti. (...) Může být dokonce plná znaků mluvenosti, jimiž pisatel dává vizuální tvar, když se snaží naznačit intonaci grafickými znaky, počínaje obecně užívanými emotikony a konče individuálními pokusy o zachycení specifik vlastní mluvené řeči. Vzniká tak zvláštní „internetová mluva“; její součástí jsou mnohé grafické zvláštnosti, jež bychom v klasicky psaných textech těžko hledali. I do elektronických médií tedy v současné době proniká mluvenost a její charakteristické rysy.*

Někteří lingvisté spatřují rozdíly mezi psanou a mluvenou řečí tak zásadní, že každý útvar definují jako samostatný jazyk. Jiní naopak existenci těchto variet zcela popírají. Nezpochybnitelný je ovšem fakt, že hranice mezi těmito dvěma formami vyjadřování se v určitých případech a situacích stírají.

Nejmarkantnější rozdíly jsou znatelné v oblasti stylové. Podle Čechové (2000, s. 38) *mluvené projevy počítají více než psané s tím, že některé přímo nevyřčené skutečnosti jsou zřejmé ze situace projevu a ze souvislosti, mohou být implicitnější než psané*. Mluvená řeč má jistě svá specifika, viz kapitola 5.3. *Mluvené projevy jsou více redundantní než psané, a to s ohledem na příjemce (aby vše stačil vnímat), ale i ze subjektivních důvodů autora*. S tím souvisí neverbální prostředky (jako jsou například gesta a mimika autora projevu), které řeč doprovází stejně tak jako prostředky paralingvální (intonace, síla hlasu, tempo řeči, užívání pauz apod.)

Naopak psaný projev má jinou funkci, proto by se měla jeho formální stránka odlišovat od formy mluveného projevu. Čechová (2000, s. 382) vymezuje psaný projev jako přesněji, úplněji a explicitně formulovaný, aby bylo zřejmé, co se autor pokouší vyjádřit co největšímu počtu čtenářů.

Mezi psaností a mluveností nelze vést ostrou hranici, neboť existují projevy, jež jsou sice formou psané nebo tištěné, avšak nepřipravené, spontánní, neveřejné a soukromé, či dokonce intimní. Ty mají kombinované rysy psanosti a mluvenosti, mluví se o tzv. psané mluvenosti.

8.3.1 Prolínání rysů psaných a mluvených projevů na vybraných jevech

Médium počítače staví komunikační proces doprostřed mezi interakcí tváří v tvář a situaci, v níž se každý z pisatelů nachází v sociální izolaci. Obě krajní podoby komunikace kombinuje, a proto je jím zprostředkovaný diskurz charakterizován konfigurací znaků příznačných pro ten i onen typ řeči (Čmejrková, 1997).

- Interakční povaha

Stejně jako při komunikaci prvotně mluvené, se u komunikace na chatu předpokládá interakční povaha komunikátu. Důvodem je aktuální přítomnost obou účastníků rozhovoru a potřeba rychlé, bezprostřední reakce. Tím je způsobena spontánnost vyjadřování a následně i neorganizovanost, neuspořádanost komunikátů a také výskyt syntaktických odchylek od pravidelné větné stavby a podobně.

- Kontaktnost

Pro zajištění plynulého průběhu dialogu je zvykem, že oba účastníci komunikace užívají několika řečových aktů zároveň. Typické je následující pořadí 1. odpověď na položenou otázku 2. reakce a komentáře k probírané tematice 3. následovné tázaní pro udržení souvislého hovoru. Kontaktnost je příznačná pro komunikaci prostřednictvím médií obecně. Stejnou povahu projevuje i komunikace uskutečněná pomocí e-mailu: *E-maily často obsahují více řečových aktů, z nichž jeden reaguje na předchozí sdělení a zároveň vyzývá k další odpovědi. Jejich textová návaznost bývá zároveň retrospektivní i prospektivní (Čmejrková, 1997, NŘ 80).*

- Situativnost

„Nepravá současnost“ neboli kvazisočasnost je vyvolána komunikací v jednom reálném čase, ale na různých místech. Situace je tedy oběma komunikanty sdílena jen částečně. Avšak dostatečně na to, aby výchozí text ovlivnila: *Kvazisočasnost dialogického styku vyvolává k životu formu komunikace, která je mezistupněm mezi ústní konverzací a komunikací psanou. Účastníci jsou fyzicky odděleni, nevidí, neslyší a nevnímají se navzájem, ale jak sami uvádějí, začínají-li psát elektronickou zprávu, připadají si jako v situaci, kdy berou do ruky telefon. Spontánností sdělení se struktura e-mailové zprávy silně přibližuje struktuře ústního dialogu (Čmejrková, 1997, NŘ 80).*

- Kontextualizace

Pro dialog uskutečněný na chatu je charakteristická kontextová zapojenost. Právě kontextuálnost a spontánnost textů způsobuje, že se svou formou i obsahem velmi přibližují textům mluveným. Důsledkem jsou časté anaforické odkazy nebo zkratkovitost sdělení. *To, co je součástí společně sdílené znalosti, se neopakuje, informace z předchozího sdělení se pokládají za dané, přítomné v krátkodobé paměti minulého odesilatele a současného příjemce. Svou roli tu hraje opět i parametr technický: předchozí e-mailová sdělení se uchovávají i v paměti počítače a lze je vyvolat. I to je zřejmě třeba chápat (i když jen okrajově) jako jeden z faktorů, podílejících se na tom, že pisatel e-mailu spoléhá na příjemcovu obeznámenost s fakty, na něž svými replikami reaguje (Čmejrková, 1997, NŘ 80)*

- Lineárnost

V případě soukromé komunikace na chatu nechápe pisatel projev reprezentativní a relevantní v takové míře, aby napsaný text opravoval a editoval. Většinou je tedy ponechán průchod lineárnímu postupu psaní.

Lineárnost psaní způsobuje, že výsledný text se často hemží chybami v písmu, špatným dělením slov, chybami v odsazení, mezerami, k nimž se přidávají nedokonalosti vzniklé vlastním technickým přenosem. Protože ty nemůže pisatel tak jako tak ovlivnit, rezignuje i na správnost znaků, které zrovna vyťukává na klávesnici počítače. Chybná textura se nepovažuje za něco nemístného, k uvolněnosti na straně pisatele patří i tolerantnost na straně příjemce (Čmejková, 1997, NŘ 80).

- Neformálnost

Míra formálnosti rozhovoru samozřejmě přímo závisí na osobě, se kterou hovoříme, stejně jako je tomu při rozhovoru „tváří v tvář“. Je zřejmé, že pokud si osoby, se kterou komunikujeme, vážíme, nebo ji pokládáme za významnou, přizpůsobíme tomuto i formu projevu.

Při komunikaci na sociální síti se však předpokládá, že převažující procento komunikací probíhá mezi přáteli a tudíž v neformálním duchu (k tomuto předpokladu nás vede už jen samotná zásada sociálních sítí, která spočívá v tom, že uživatel může komunikovat pouze s lidmi, se kterými se vzájemně označí za přátele). Proto bývají vzkazy doplněny projevy přátelskosti, srdečnosti, nebo humornou poznámkou.

S otázkou formálnosti se pojí také zdvořilostní tematika. Lze předpokládat, že i přátelská, neformální komunikace bude zahájena i ukončena pozdravem a zdvořilostními formulacemi.

- Střídání mluvčích

Střídání mluvčích probíhá v komunikaci na chatu odlišně než při mluveném rozhovoru. Komunikace „tváří v tvář“ dodržuje určitá pravidla – mluvčí musí počkat, než domluví předchozí mluvčí, aby dostal slovo, skákání do řeči je nevhodné. Chatová komunikace však od těchto pravidel upouští a tím dochází k neuspořádanosti projevu. Zcela běžné jsou dodatky vztahující se k právě vyřčené informaci, které doplňují, vysvětlují nebo i opravují komunikát předchozí. *Znamená to, že pisatel může vysílat*

svá sdělení nezávisle na vstupech jiných účastníků a nemusí se dohadovat s ostatními, kdy promluví. Není pod tlakem interakčních norem, což může být velmi pohodlné (Čmejrková, 1997, NŘ 80).

Zcela běžná je i parcelovaná výpověď. Důvodem je často přílišná délka textu, proto mluvčí produkuje svůj text postupně a velmi často se stává, že druhý účastník komunikace reaguje na každou část výpovědi (i s vědomím neukončenosti výpovědi a blížící se pointy) zvlášť.

- Hra s jazykem

Jazyková aktualizace, tvořivost a nápaditost vyjádření je pro chatovou komunikaci příznačná. Zejména psaná forma projevu často vyvolává hru s jazykem, příznakové totiž může být jakékoliv nevšední užití písma – psaní bez diakritiky, užití zkratek nebo stále častější vyjádření v rámci kombinace několika jazyků (převážné procento zastupuje jazyk český a anglický).

- Užití anglicismů a cizojazyčných přejímek

Komunikace prostřednictvím elektronických zařízení, zejména komunikace počítačová je výrazně ovlivněna anglickou terminologií a anglickým jazykem vůbec. *Důvodem jejich užívání může být to, že v současné době jsou tyto výrazy považovány za moderní a především mladí lidé, kteří angličtinu alespoň na základní komunikační úrovni více či méně ovládají, je chápou jako organickou a nedílnou součást své vzájemné komunikace (Svobodová, 2007, NŘ, ročník 90).* Dalším důvodem může být skutečnost, že české protějšky těchto slov často ani neexistují (anglické pojmenování se ujalo a je funkční v jazyce českém) nebo se slova v porovnání s českými protějšky zdají být pro uživatele jazyka výstižnější a atraktivnější.

Nedostatečná znalost cizího jazyka nebo naopak snaha o aktualizaci, o hru s jazykem způsobuje, že uživatelé anglická slova, fráze a vyjádření často adaptují po stránce grafické, tvaroslovné, slovtvorné i sémantické.

Přejaté výrazy anglického původu, z nichž mnohé mají internacionální charakter, plní v chatové komunikaci obvykle bez problémů svou sdělnou funkci především vzhledem ke znalostem angličtiny (či alespoň základního lexika a frazeologie) v případě většiny účastníků. Také netradiční derivace a grafické a

morfologické adaptace nečiní komunikantům potíže, neboť tvoří organickou součást textů a specifického způsobu vyjadřování. U některých z nich se jedná o okazionální užití, ale většinou jsou zejména pro komunikaci na chatu typické a nelze vyloučit růst frekvence jejich užívání i v dalších jazykových projevech neformálního charakteru (Svobodová, 2007, NR, ročník 90).

- Neverbální prostředky

Užití neverbálních prostředků je příznačné pro projev mluvený. Nejazykové prostředky jsou významné pro správné porozumění produkované promluvě. Při promluvě „z očí do očí“ je možné využít ostenze, neboli přímého ukázání. Také synsémantická a autosémantická gesta neoddělitelně patří k promluvě tváří v tvář. Mimika napomáhá správné interpretaci verbálního sdělení například mrknutí oka při žertu, oči v sloup při nesouhlasu nebo úšklebek při vyjádření ironické poznámky.

Komunikace pomocí techniky (kdy se využívá klávesnice) má však částečné zastoupení v podobě emotikonů, které pomáhají vyjádřit nonverbální informace sdělované mluvčím. Soubor tzv. smajlíků (smile = úsměv) jsou *schematické, pomocí interpunkčních znamének vytvořené obrázky lidské tváře, které odrážejí emoce (Čechová, 2008, s. 199).*

- Soukromá komunikační situace

Nejenom psanost či mluvenost ovlivňují výslednou formu komunikátu. Texty určené k analýze pocházejí ze soukromého prostředí. Tento fakt je dalším prvkem, který výrazně ovlivňuje tvar dialogu a užití jazykové prostředky.

Soukromá komunikace probíhá v neveřejných podmínkách, které umožňují uvolněné chování mluvčího, včetně chování řečového, za okolností, které jsou příznivé pro osobní styk mluvčích, a v atmosféře, která není narušována příkazy, zákazy, direktivami, nároky „vnějšího“ světa. Pro soukromou komunikaci se užívají i další označení jako důvěrná, intimní, nenucená, neřízená, neregulovaná (Čmejrková, Hoffmannová, 2011, s. 67).

Soukromost projevu je tedy dalším z prvků, díky kterému se jazyk konverzací na chatu blíží spíše projevu mluvenému, než prvotně psanému.

Celkový ráz soukromé komunikace se vystihuje přívlastkem spontánní, s přirozeným kontaktem mluvčích. Je s ní spojována (tematická i jazyková) nepřipravenost, improvizovanost, jistý, a často velmi silný, vliv momentální komunikační situace. Základní podobou je dialog se stálou, relativně rychlou výměnou mluvčích, kteří při řeči spíše preferují nespisovné prostředky, často však spisovné a nespisovné prostředky střídají (Čmejková, Hoffmannová, 2011, s. 67).

9. Postup při sběru jazykového materiálu

Praktická část diplomové práce bude zaměřena zejména na analýzu textů pořízených na chatu sociální sítě Facebook.com.

Sběr materiálu probíhal poněkud netradičním způsobem. Texty a konverzace pořízené na chatu sociální sítě Facebook.com nejsou veřejně přístupné. Proto je nashromážděný materiál pořízený od mých kolegů, přátel a známých a osob z jejich blízkého okolí. To je jeden z důvodů, proč nebudu v příloze diplomové práce uvádět konverzace v plném znění. Pro náš účel to není nezbytné a dle mého názoru je dostatečně vyhovující zveřejnění příkladů hledaných rysů.

Analýza byla prováděna na sto šesti textech (chatových dialozích). Zaměřila jsem se na konverzace soukromé, tedy takové, které probíhaly pouze mezi dvěma mluvčími. Skupina pisatelů, kteří mi texty poskytli, čítá deset osob. Snažila jsem se oslovit co nejrozmanitější škálu pisatelů, co se věku a vzdělání týče.

Při analýze se zaměřím na prvky mluvenosti, pronikající do primárně psaného projevu. Vycházela jsem z rysů mluvenosti definovaných S. Čmejkovou a J. Hoffmannovou (2011). Má pozornost tedy bude soustředěna na expresivitu, neoficiálnost, emotivnost, neorganizovanost a fragmentárnost, implicitnost, nebo opakování a korektury, frekvenci vycpávkových výrazů, mimojazykové prostředky a nespisovné prvky. Dále pak na oslovování, hru s jazykem nebo snahu o aktualizované vyjádření a s tím spojené užívání cizího jazyka.

10. Jazyk analyzovaných textů – mluvenostní rysy v rovině grafematické

V této kapitole bude zaměřena pozornost na rysy nejnižší zkoumané roviny – grafematické. Soustředit se budeme na používané zkratky, jak z českých tak anglických základových slov, na vynechávání některých grafémů v důsledku snahy psát výrazy způsobem jakým se vyslovují. Zmíněna bude i grafická stránka, tedy užití velkých písmen pro vyjádření důrazu nebo zmnožení grafémů a interpunkčních znaků.

10.1 Zkratky

Chat na sociální síti je používán především kvůli rychlosti komunikace, kterou umožňuje. Často není využíván k obsáhlým konverzacím, ale k rychlé, stručné a účelné domluvě. Proto jsou v těchto textech velmi často užívány zkratky jak českého tak anglického původu viz kapitola 4.2.2.

V psaných textech se často kvůli úspoře místa známé výrazy (nebo spojení) nepišou celé a místo nich se užívají zkratky. Ty se buď píší velkými písmeny, přičemž každé písmeno zastupuje jedno slovo z názvu, nebo písmeny malými s tečkou na konci a reprezentují počáteční sekvenci nebo výběr z písmen nezkráceného slova (Cvrček, 2010, s. 335).

ok, děkuju za radu

ted je stahuju do pc zrovna

wtf? co to je, to je kočka jako kráva :-D

btw klic k tomu mozna dal tywin tyrionovi

ahoj posles mi pls ty fotky z prahy?

poslu ti to pres fb

napis pls radovi na mobil ze kdyby mi doma neco chteli,ze sem si zapomnel mobil tak at mi napise sem

Nejčastěji užívanou zkratkou vůbec je souhlasné ‚ok‘, které by se dalo přeložit jako *dobře*, nebo *souhlasím*. Toto akronymum se objevuje v množství grafických obměn. Nejčastěji užívané je základní ‚ok‘, můžeme se ale setkat s tvary jako *oki*, *oká*, *ou kay*, *ó ká*, nebo počeštěné *oukej*.

Další nadmíru uplatňovanou zkratkou je zkrácené označení samotné sociální sítě facebook, neboli ‚fb‘.

*Ja nevím jak moc jsem objektivní, ale pokazdy když zapnu **fb** tak se na me vyvali jen fotky mimin, svateb nebo rostouciho bricha..*

*jako... to ja **fb** prubezne redukuju, mam pocit, ze jestli uvidim nekde svatbu, tak hned odebiram z pratelstvi, abych to nechytl*

*no ja nemazu, pak bych mela depky ze mam jen 5 pratel na **fb** a ze me asi nikdo nema
raaaaad :-(- :-D*

*Hele **nvm**, dám ti vědět až budu vědět.*

***Tvl** ja nemam ani 2 stranky..*

*haha **tjn** :-D*

***nj** :-D*

***jj** ja te chapu, ja tay nemuzu...*

***nn** to ne, nemam na to vubec cas :-D*

***jj** poslu ti to hned, at nezapomenu*

***tj**, jen mi zas po dlouhy dobe bylo nechutno ze skoly a ze vsech tech lidi :-D*

*budu psat za rok, rok jsem prodluzoval **bc**... takže ted bych mel vybrat tema a ani k tomu se moc nemam*

rozumim..

***tv** uz jsem se lekla ze jsem to zase prosrala :-D*

***nvm** presne, proste do odevzdani indexu a ten je az po odevzdani DP, tak si myslim ze do konce kvetna*

*;-) **nz***

***mmnt** du parit*

Objevují se i zkratky obvykle užívané, jako *atd.*, *apod.* a další. Opětovaně se však v textech vyskytují zkratky, které účelně krátí většinou dvouslovné názvy měst. V těchto případech pisatelé až na výjimky dodržují užití velkých písmen.

*taky se měj a pozdravuj ostatní:) příště půjdu na 100%, když budu v **čb**
tak az nekdy budeš v **KV** tak se ozvi*

*s Radouskem jsme byli na vikend v **HS** minulej tyden*

*tak bud az budes v **HS** a ja v **KV**, nebo prijedes za mnou do Plzne nebo ja do **CB***

10.2 Vynechání grafémů

Podoba některých výrazů se blíží mluvené podobě jazyka opravdu výrazně. Pisatelé často sklouznou až k takové spontánnosti a vyjadřovací úspornosti, že některá slova píšou v té podobě, v jaké je vyslovují. Můžeme tedy dohledat několik výrazů podobné úpravy jako při fonetické transkripci.

*v půl 8 to musíš stihnout **upe** v pohodě*

***hoj** mám*

*žanda se mnou nemluví, **páč** jsem za ní nepřišel*

*ty jo pojd ... nejdem se spít... jenom si tak skocit max. na tri a **dom**...*

*já bych fakt šla, **dyt** mě znáš...*

*nikam nechodíš **bo** co?*

***Šak** vojáci s tím taky nemají právo nic dělat.*

*ne ta byla v **poho** já sem jí fandil*

*čest, zajdem na pivo **bus** mi jede až ve 22:40*

*cau des **neska** nekam ?*

Objevily se i takové případy, kde úspornost vyjádření spojila dva výrazy v jeden, například u spojení *joá vim* došlo ke splynutí lexémů „jo“ a „já“ v jeden.

10.3 Grafická stránka

Převládající část textů je psaná bez diakritiky. Texty jsou psány v neoficiální situaci, zásadní je rychlost komunikace, a proto pisatelé velmi často rezignují na psaní diakritiky, mnohdy také interpunkce. Zatímco vynechávání interpunkce není nijak zásadní, nijak významně se tím neovlivní smysl promluvy, vynechání diakritiky může často vést ke změně významu nebo špatnému pochopení celého sdělení. Pisatelé ale chápou užití interpunkce i diakritiky jako „zbytečné zdržování“ a jelikož se užití obojího vyhýbá většina z nich, jsou vůči sobě vzájemně nekritičtí.

Grafické vyjádření se někdy snaží kompenzovat nebo napodobit vyjadřování prvotně mluvené. Jednou z možností jsou již zmiňované emotikony. Další z variant je také zmnožení grafémů nebo užití velkých písmen pro zdůraznění významu apod.

žiji ty máš **svááteeek huuustýýýý** vše nej normálně svátky neřeším ale dneska udělám
vyjímku

jeeee toho si vazim **dekujiiii**

stal se mi takovej **malééér**...asi jsem si vyhodil telefon do popelnice

joo-ooo, těšíím se

joooooooo ja jsem vzdycky chtela prezdivku! :-)

sem tam byla po **hoodně** dlouhý době... tátovi se tam líbilo, dal si kohoutkovku a
kdybys viděla jak zářil když nám dali na účet 20% slevu

áááhaaaa tak promiň

:-DDDDDDDD ty **kraaaaaavo!** Vymytej mozek!!!!

taky se na tebe **straaaaaasne** moc tesim lasko! :-*

to bude **trapassss** :-D

huuuustyyyy :-D

bozeee asi z toho **chcipnuuuu** a uz nemam s kym nadavat!!! :-D

Zmnožení grafémů vyjadřuje jistou dávku expresivity. V naprosté většině se jedná o zmnožení vokálů, což se v mluveném jazyce často vyskytuje. Existují i případy, kdy autor dle mého názoru nesprávně graficky zmnožil i konsonant, např. ve slově ‚trapassss‘, čímž znesnadnil výslovnost daného výrazu.

Užití velkých písmen značí kladení důrazu na daný lexém, násobení jeho významu.

no jsem to **PAKO** tak můžeš začít... než to položim... prozvániš?

no sedet na podlaze a psat seminarku a **KONECNE** ji snad dopsat

no az takhle, protoze mi nic jinyho nezbyva... nemam zadnej zdroj k tomu... **ZASE!** :-D

To je **TOTALNI UTRPENI!!!**

nenavidim vsechny ty sprty, **NENAVIDIM !!!**

nenavidim to, radsí bych delala **COKOLIV** nez se to ucila

no to je na tobe.. ale uz sis mohl vsimnout, ze ja **NIKDY NELZU!** :-D

Variantou může být i zmnožení grafických znaků při psaní emotikonů pro zdůraznění a znásobení jejich významu.

:-DDDDD no to snad ne!!!

jasny :-))))

Časté je také zmnožení interpunkčních znamének, především vykřičníku a otazníku ve snaze zdůraznit výpověď.

:-D no mne taky!!!! :-D

nene!!!!

Jinak jsem se zapsala do autoskoly, bojim!!!!!!

jo??? to nevím!

coze?!?! kdo????

jestě meli vsichni 1?!?!?!?!?!?! wtf?!

11. Jazyk analyzovaných textů – mluvenostní rysy v rovině lexikální

Vzhledem ke stěžejnímu tématu, kterému se tato práce věnuje – prolínání psanosti a mluvenosti – jsme zaměřili pozornost na „vyšší“ jazykovou rovinu, rovinu lexikální, ve které je pro její bohatost největší možnost demonstrovat prvky mluvenosti v psaných projevech na vhodných příkladech.

Mezi jednotkami lexikálního systému češtiny se dají rozlišovat slova příznaková a nepříznaková, neboli neutrální. Toto rozlišení je zásadní především pro stylistiku. Podle slov příznakových lze totiž z velké části určit, k jakému stylu se daný text řadí. My tedy použijeme příznakovost výrazů k potvrzení blízkosti zkoumaných textů s prostěsdělovacím stylem.

V této kapitole se zaměřím na slova, která se s oficiálním psaným projevem vylučují. Respektive by se v oficiálním psaném projevu rozhodně neměla vyskytovat, s ohledem na to, že styl prostěsdělovací je charakteristický pro projevy mluvené. Budu se soustředit na výrazy expresivní, a to jak s kladným tak záporným příznakem. Dále na pozdravy a oslovení a další kontaktní prostředky, které úzce souvisí s formálností textu a je tedy díky nim snadné určit, zda má text blíže k psanosti či mluvenosti. Dále citoslovce, slova parazitní i obecně česká a v neposlední řadě zmíním také slova přejatá a slova cizího původu, jež jsou v internetové komunikaci hojně užívána.

11.1 Pozdravy a oslovení a další kontaktní prostředky

Jedním z rysů, který byl v odborné literatuře uváděn jako typický pro mluvené projevy, je neformálnost. Pokusím se tedy demonstrovat na příkladech z textů, zda se zde tento jev vyskytuje. Stejně jako při rozhovoru z očí do očí působí na mluvčího několik faktorů, podle kterých svůj projev formuje. Míra formálnosti závisí především na osobě, se kterou komunikujeme. Dialog vedený dvěma blízkými přáteli nebo členy rodiny bude v otázce formálnosti odlišný od rozhovoru probíhajícího mezi studentem a pedagogem.

Podle mého názoru jsou s touto otázkou spjaty pozdravy, oslovení a způsob navázání i ukončení konverzace, na kterých můžeme míru formálnosti sledovat.

V naprosté většině zkoumaných textů probíhá rozhovor mezi přáteli nebo rodinnými příslušníky, pozdravy i zdvořilostní formulace tomu odpovídají.

Nejčastěji používaný pozdrav při otevírání konverzace je ‚ahoj‘ nebo ‚čau‘ nebo variace těchto slov.

Ahojda seš tu?

Ahoj jojo

Ahojky jak pak se mas

Hoj mám

Cabas!

Čauky mňauky, jak je?

Cago, nekam na pivko?

Čaudy tak v 1 dzban?

Zdar mas dneska volno

zdarec tak jak se vede?

čest, zajdem na pivo?

Zduř jak sviňa. Co děláš?

V některých případech počáteční pozdravení neproběhne, komunikant rovnou sděluje informaci ‚*hej ty zijes!*‘ nebo pokládá otázku ‚*starý než pojedu do práce?*‘.

Co se týče pozdravů ukončujících rozhovor, nejčastěji jsou užívána slova ‚čau‘ a ‚pa‘. Dále se objevují odkazy k času příští interakce mezi komunikanty jako ‚tak zítra‘

nebo ‚uvidíme se v 8‘. Časté je také užití elipsy ‚měj se‘. Dále se také objevuje konverzace neukončená, téma hovoru je vyčerpáno a hovor bez upozornění nebo rozloučení ukončen.

Pa a hezky se uč

Tak pozdravuj...zatím páčko

Budu paaa

Papa

aha, já myslel že už jsi zpátky... tak nic, večer

:-DDDD tak zatím

Zatíal.

mej se famozne :))

*Tak ja pujdu pokracovat v uceni, **mej se Premku** :-)*

Také oslovení závisí na formálnosti komunikace a postavení osoby, se kterou hovoříme. Vzhledem k tomu, že zkoumané texty pocházejí ze soukromé konverzace mezi přáteli, je forma oslovení kromě běžných oslovení křestním jménem ve vokativu velmi důvěrná. U druhé konverzace je však míra formálnosti mnohem vyšší, projev je oficiálnější než ostatní, pisatelky si i přes přátelské oslovení vykají.

Konverzace 1: *Ahoj žížová*

ahoj pajousi.

Konverzace 2: ***Eliško beruško**, ve čtvrtek před SMCJC schůzi, tak jediné až po, tj. v*

18,10, nebo můžete další týden. DM

*Dobry den **Dito**, dneska bohužel neprijedu, nezlobte se. Zapomnela jsem, ze mam odpoledne blokovou vyuku..*

Konverzace 3: *Ahoj **má milá Eš**, tak jak se ti daří?*

*Ahoj **Mč**, furt si rikam, ze ti napisu jak to dopadlo, tak jsi me předběhla!*

Konverzace 4: *Ahoj **kocicko**, jak se mas?*

*ahojky **Kočiii** mám se fajn, ale vůbec si nedávám školu ted... tohle zkouškový bude fakt hrůza.. co ty?*

*Vše nej **Princezno**.*

*Čus **Evil**, jak je???*

Konverzace 5: *ahoooooooooooooooooj **E E Eliško ze mlejna!***

*uvidime se v sobotu **A A Anicko k k kozi nozicko!***

Ahoj **Plzenačko**, přišla ti sms nebo sem zvorál číslo? :-)

Pozdravy oslovení se řadí mezi kontaktní prostředky, které slouží především k udržení pozornosti adresáta.

Při komunikaci – zvláště, ale nejen – přímé se autor snaží vzbudit a udržet pozornost a zájem adresátů v průběhu komunikace a rovněž naznačit ukončení kontaktu. K tomu mj. slouží kontaktní prostředky. Tyto kontaktní prostředky kromě svého poslání – navázat, udržet, ukončit kontakt mezi komunikanty – jsou důležitým prvkem výstavby textu, plní vlastně rovněž úlohu konektorů (Čechová, 2000, s. 368).

Dalším kontaktním prostředkem kromě pozdravu a oslovení jsou například enklitické partikule.

a **copak** ti rekla peknyho?

Copak potrebujes? :-)

ahojky jak**pak** se mas?

ja se mam dobre a **kampak** jedes ze mas cestovni horecku?

Existují také kontaktní prostředky typické příznačné pro jazyk mluvený. I takové jsme v analyzovaných textech objevili. *V mluveném projevu se vyskytují často kontaktní výrazy jako: vid' – vid'te, že, že ano, zast. Není-liž pravda... formálně žádající souhlas adresáta s výrokem mluvčího (Čechová, 2000, s. 369).*

co Maruska? Ta je asi zlata, **vid**?

Jeje, to chapu, tak si muzes dovolt flakando **ne** ? :-)

Ne, jen jsem na to nahodou narazila.. pekny, **vid**? :-)

jooo? tak to je bezva, to ti moc preju :-) konecne **vid**!

to se ucis vic jak na statnice **ne**? :-D

to jsou obouretny, **ne**? hele ja fakt netusim.. :-D

ty dneska v praci nejses teda **vid**?

ale v pátek bude action, **ne**? :))

třeba bych to taky nepoznal **že jo**

Skvělá párty, **že**?

To je penízků, které jsme mohli ušetřit a propít znovu, **že**?

Jo, s púllitrem, **že**?

v 7 jsou treninky ted **vid**?

uz ste dohrali uplne jo?
a druhej zapas taky bez bodu jo?
takze vecer asi uz nejdes vid?
potrebujes ubytovat 20 lidi ne?
ted mi pise terka ze je sokolak domluvenej na zitrek nebo co? ... ale my chcem i dneska vid ?
ty 2 blondaty sedeli vedle u jinyho stolu ne?
Krásnou fotku máme, vid'?
ale ty citaty jsou vrchol.. to bych brala od Blanky treba, vis co..
dala jo? hovno!

Dále se ke kontaktním prostředkům řadí i výrazy typu *poslyš, prosim tě, hele, počkej, říkám ti, poslouchej* a podobně.

fakt jenom trochu ale.. hele a co ta Praha? v kolik by se jelo a kdy nazpatek?
pockej, ty nejsi v praci? :-D
prosimte, vzdyt uz musis finisovat!
no prosimte ja si to budu formatovat sam, tak si umis predstavit jak to bude vypadat :-D
hej ty zijes!
hele na to kasli, uz taky nevim.. priste mi zaplatis pivko ty a bude to vyrizeny
jo no jo vlastne.. hele asi ne, nemam prachy a hlavne jedna kocovina za tejden mi staci..
Hele nvm, dám ti vědět až budu vědět
hele asi se bude vdavat, nebo uz vdala.. ted nevim a vyhodili ji z prace
treba ve 3? hele musim nachvilu pryč, nazahradu neco pomoct, pak se domluvime
hele ta holka včera mě olízla? :-D
hele a jede martin? asi nevis vid?

Etický dativ jako kontaktní prostředek není v textech užit. Domnívám se, že je pisateli chápán s lehce archaickým příznakem. Rozdíl mezi tykáním a vykáním také nelze doložit, jelikož jsou všechny texty zpravidla přátelského charakteru a tykání je tedy samozřejmostí.

11.2 Expresivní výrazy

Expresivní slovo se odlišuje od slova neutrálního tím, že vedle pojmového významu obsahuje i pragmatickou významovou složku vyjadřující citový a volní vztah mluvčího k sdělované skutečnosti (PMČ, 2008, s. 95).

S přihlédnutím k soukromému rázu rozhovorů se pisatelé cítí neomezení ve vyjadřování svých pocitů a názorů. To vede k hojně míře výskytu expresivních výrazů. Negativní expresivita je vyjadřována častěji než expresivita pozitivní.

11.2.1 Expresivní výrazy s negativním příznakem

- Slova zhrubělá

Slova zhrubělá jsou nejnižší úrovní na pomyslné ose výrazů negativně expresivních. Z této škály výrazu jsou však zastoupeny nejméně.

supak jeden

*no jsem to **PAKO** tak můžeš začít... než to položim... prozvániš?*

*furt **blbý** jo? chceš něco koupit?*

*ty jsi **blba!** Venca mi taky řekl už kolikrát že vypadám jak tehotna..*

*jj syntax mam za 3, tvl ten mi dal **blbec**, me malem zabil*

*dobrá nechod si **kabátníku***

*jsem hrozne tlusta!!! **pitomy** Vanoce doma :-D*

*já nevím to je v **riti** co ?*

*je **nachcipanej***

*proc jsi **zdrhla?***

- Pejorativní výrazy

Pejorativní výrazy jsou takové, které svým významem zhoršují neutrální tvar slova, hanlivé. Na stupnici expresivního zabarvení by se daly zařadit o stupeň níže než vulgarismy. Také výrazy pejorativní jsou významně zastoupeny na rozdíl od lexémů s pozitivním expresivním zabarvením.

Hnus.

*Tak teda stahni me do pekla... jen nesmi Jane nikdo rict, ze je to horor, ona je starej **posera***

*tak to zkusim, jako ja byla nedavno, ale ta zenska byla fakt **udesna**.. tak díky za tip :-)*
asi ještě nějakej nepoznamenej ročník mám pocit že to poslední roky začíná být spíš
*naopak, že bych já měl mít respekt z těch **smradů***
*zase se **zbleje**?*
*zapomenutej na byte a už ponekolikaty, jsem na tohle **hovado***
*:-DDD jojo u me stejny, ale musime.. ja teda musim, nebo me **vykopnou***
no jeste nejsem tak v pohode, dokaze me rozhodit kdeco....a pak hned udelam nakej
pruser
*závidim vy **šmejdi***
*Máš noční vid' **hajzle***
***tyvole** samy chytrolini :-D*
*ja vim, ale je **vymatlana***
*myslíš to tak že **chcípneš** a budeš duch?*
*a **cum** jak si to vytáhnu*
*jezis to bude super jak budou **cumet** lidi takový dva debilové*
ale získala jsem pocit ze se s vama muzu kamaradit jenom když mam cas jen na
***chlastani** a když ne tak se vam to nehodi a už na me serete*
*tak když **chlastám** dva dny...*
*už musim prestat tak **chlastat**, pak vždycky jen **cumim** co jsem vyvadela zase*
*je to **humus***

Co se oslovení ‚ty vole‘ týče, je zpravidla psáno bez mezery mezi jednotlivými slovy, jak je zřejmé z citace. Důvodem může být fakt, že je tento výraz dnes chápán spíše jako zvolání než pejorativní oslovení.

- Vulgarismy

Akademický slovník cizích slov (Kopecký, 2005, s. 858) vymezuje vulgarismus jako hrubý, obhroublý, vulgární výraz, který je společensky nepřipustný. Vzhledem k tomu, že rozebírané texty vznikaly v soukromém komunikačním prostředí, objevují se zde i ty nejhrubější vulgarismy velice často.

Užívání vulgarismů je jistě zásadním prohřeškem proti zdvořilostním konvencím; přesto je však možno rozlišovat míru jejich funkčnosti podle situace, konkrétní motivace. (...) Hodnocení vulgarismů je velmi relativní, je podmíněno rozdíly

individuálními, generačními, sociálními, také dobovými posuny v normách užívání jazyka (Hoffmannová, Čmejrková, 2011, s. 97).

*Ja taky nenavidim komercni filmy, protoze v 90% jsou kycovity a stojí za **hovno**, ale Vlk byl fakt bezva, Leo je v tom naprosto skvelej.*

*... no **hnus**, když si člověk uvědomí jaký to je peklo pro obě zúčastněný strany a jak je ta válka na **hovno***

A taky delaj paradni zverstva, ale o tom uz nikdo film nenatoci, to me sere.

*no ty **VOE**..spadl mi do boty a já se bál že polezu do popelnice*

*:-DDDDd se z tebe **poseru** :-DDD*

*mám **kurevskou** chuť na pivo*

*už se těším...budu dělat úplný **hovno***

*to i ja kdyz sem se choval jak **kokot** tak ste me nemeli radi ... tak to proste funguje ...*

*tak jsem si rekla ze na to taky **seru***

*.. a vzdycky kdyz k nam prisli, tak ja z **prdele** "cus smradi" nebo tak.*

*jak to **vohcijeme**? :-D*

*kort když mi chybí jeden semestr a já tam pak budu muset 5 let zůstat, **nasrat!** :-D*

*vis jak, to je hezky ze se ted zajimate, ale ono to spis uz urazi,kdyz jsme se predtim doma vztekali ze na nas **serete** a nakonec si rekli ze na to **serem** taky*

*to me dokaze **nasrat** takovy lidi*

*hele pises tu kolokvialku? ja totiz ani **hovno***

*:-D delas si ze me **prdel**?!?!?!?!?*

*No to **kurva**. Já moc nepil, nechtěl jsem. Měl jsem 3 Jägery a 3 piva, stačí*

*jojo dneska taky... **zkurvenou** noční*

*ses **posral** ne?*

*Snažim se.. Velitel čtyř nemůže být **sračka**..*

*Ted' zrovna som ožratý jak **zmrđ**.*

*musel sem stahnout aplikaci zune na tu **pojebanou** nokii abych to z ni dostal*

*na to bych se **vysral***

*takze to jsme asi v **prdeli**..*

*z toho se **zesereme** a stejne neni nejmensi sance se to vsechno naucit!*

*ja byl taky pekne v **pici** ja byl **dojebanej** z ty travy celou dobu ... a do toho sem se pak trosku vozral*

*no co... šel jsem do **hoven** jak jsem slíbil...*

11.2.2 Expresivní výrazy s kladným příznakem

- Slova familiární

*jj...nu dam tomu sancí mej se krasne pa **zlaticko***

sikula

*no je to takovej **tunta** mladej roztomilej..*

*:-D ty si fakt **trubka** .... neboj uz ani nevi jak vypadáš :-D*

*jako vzdyt Bond ma byt **fesak!** jak to mohli dat blondakovi to nechapu*

*ty jsi **jelito**, to snad neni mozny..*

*j sme prostě **štramáci** já mám okno celej maturák*

*budeš furt moje **čiča kámojda?** :-)*

*Pěkný šaty **pusinko**, copak máš asi pod nima?*

*Ahoj **mazlicku**, nevim, procpak?*

*dekuju, jsi **zlato!!!***

*tak ja te necham psat **lasko** at to stihnes, protoze kdyz prijdu tak se ode me neodlepis a nic nenapises :-D*

*si tu **zlato?***

*Ježíš to je **ňufík** :-)*

***Kecko** :-)*

*moc dekuju, jsi **poklad!** :-)*

*a uz je to docela protivny, premyslim, ze koupim strojek a ostriham se na **ulicnika**.. takovych 5 milimetru asi*

- Hypokoristika

*doufám že **anička** taky nechce žádný dárky*

*jo a mám pro tebe novou přezdívkou, jsem chtěla říct **pája** a kadli zároveň a vzniklo z toho padli určitě se ti to bude líbit..*

*napis pls **radovi** na mobil ze kdyby mi doma neco chteli,ze sem si zapomnel mobil tak at mi napise sem*

***misa** chce listky na všechno*

*ahoj ted si volam jeste s **ondrou** a **monou** vyhraje on pac je hned vedle*

*koukam na ty **matesovo** fotky s **majdickou***

*a i jiny lidi tak zustali...**paja** a nevim kdo, **jitus** asi*

*nemela mit nejaky fotky z chebu jeste **terka?***

čau **pepčo**, jdem kolektivně ve čtvrtek do metráče na maturák bigy. nechceš se přidat?

Pepku, nejdete pít?

jeee co je to za psa vedle **paji** v praze

jsem si vzpomněla, že mi brácha říkal že pracuje s dvěma ukrajincema **Koljou a**

Volodjou

já nevím **máňo** je to otravný to jo

Máme se fajn, dneska jsme byly se **Šárinkou** na druhé lekci plavání :-)

a je to nasi babicky pes...obcas ho hlidaj...**pegina**

ja lezim tak reknu **misovi**

- Eufemismy neboli meliorativa

Eufemismy jsou výrazy, které zastupují slova označující drsné nebo nepříjemné skutečnosti a vyjadřují je slovem jemnějším, mírnějším, společensky lépe přijatelným. Eufemismy se v textech objevují jen velmi zřídka, srovnáme-li jejich četnost např. s výrazy nesoucími negativně expresivní příznak.

muj spolubydlici ma taky asi dva metry... a **rozumu moc nepobral**, takže kdyby to nevyslo s tím tvým, tohle je tutovka

ale **nech si to pro sebe prosim**

nechces radsí **gumičky**? (gumičky ve smyslu kondomy)

já jak jsi psala tu poslední sms, tak už sem **odfukoval** :-)

nejsem zrovna nejmenší fanynka

- Deminutiva

A co ze delas ted, nudis se? To je mi ale **nahodicka!** :-D

no a co, príležitost mel a nevyuzil ji, **smulicka**...

jo jsou a **telatka** jsou roztomilý

a co je na **kravičce** špatnýho? to je dobrý zvíře v polívce, na pánvi, v hrnci, na grilu :-

DD

Markéta má **holčičku**, myslim že v úterý

napisu ti osprchovana z **postylky!!!**

á **parádička** už to čtu

jo **starouskove** me naberou

*jak se mate, **rodinko**? :-)*

*jo řikala **vtípek**, smál se*

***pohodička**, jak jinak*

*jeeee **maminka** chtěla Janka doma když ma narozeniny! :-)*

11.3 Univerbizované výrazy

Univerbizované výrazy jsou jednoslovná pojmenování, která ale vznikla na základě pojmenování dvouslovného. Motivací je úspornost a ekonomičnost vyjadřování.

Univerbizovaná pojmenování se z velké většiny řadí k nespisovné vrstvě jazyka, důvodem je fakt, že tato pojmenování často vznikají v běžném mluveném jazyce, v oblasti běžného, neoficiálního dorozumívání.

Slova univerbizovaná vznikají zpravidla ze základu slova prvního, určujícího a připojením sufixu.

*no to hlavne ochutname kafe z **pump** vseh zemi musime to rozplanovat at toho stihnem co nejvic*

*jo mely by tam byt a jeste v **zoo** tam jsou nejaky fotky*

*čau pepčo,jdem kolektivně ve čtvrtek do metráče na **maturák** bigy.nechceš se přidat?
no byli jsme domluvený že až skončí v **divadelňáku** tak se stavim...*

*co **diplomka**? uz bojujes?*

*a jsem po dvou **dvanactkach** v práci*

*viděl bych to na **sokolák** na chvíli možná*

*ona už učí na **keramce** ve **varech**, už měla snad jen **diplomku** a **státnice** letos*

*jestli jo, tak budeme muset ukončit konverzaci, abych to nechytł... nebo aspon prejit do nejakeho bezpecnejsiho pisemneho styku... treba... **morseovky***

*ta liska bystrouška jak na nějakým castingu sedí bude to mít víc lajku jak moje **profilovka**?:D*

*:D jo! To bude teda **prekerka**, vybrat od koho se nechás pozvat...*

*no ja možna dneska.. ale v patek je ta oslava, takže je to zapeklity.. asi budu dneska na **nealku**, budu setřit na patek :-D*

*jojo on mi o tej **indickej** řikal a o sleve*

*takže pises **bakalarku** a desis se **statnic**? :-D*

*tátovi se tam líbilo, dal si **kohoutkovku** a kdybys viděla jak zářil když nám dali na účet 20% slevu*

*mi to nák vůbec nedošlo když sem šla na **zdrávku***

*a vidíš kam to dotáhla z **tělocvikářky** :-D*

11.4 Cizojazyčné přejímky, zkratky a slova cizího původu

Znalost cizího jazyka je dnes již samozřejmostí a to především u mladší generace. Anglicismy jsou běžnou součástí slovní zásoby většiny z nás, nezávisle na tom, na jaké úrovni cizí jazyk ovládáme.

Slovní zásoba se mění také přejímáním slov, a to i mezi vrstvami jednoho národního jazyka, ale především z jazyků cizích. (...)Přejímání slov cizojazyčného původu je podmíněno politickými, ekonomickými a kulturními kontakty mezi jazykovými společenstvími. Přejatá slova přicházejí s novými skutečnostmi, případně označují předměty a jevy typické jen pro určitý prostor nebo čas, mohou však mít také funkci stylistického synonyma, eventuálně mohou být pouze módní záležitostí (Grepl, 2008, s. 100).

Domníváme se, že autoři námi zkoumaných textů zařazují anglicismy so své slovní zásoby především z toho důvodu, že tyto výrazy pocítují jako módní a atraktivnější ve srovnání s jejich českými protějšky.

Anglické přejímky nacházíme do různé míry přizpůsobené jak po stránce grafické, tvaroslovné tak i slovotvorné a sémantické. Toto přizpůsobení je z větší části záměrné, někdy se však jedná o nedostatečnou znalost daného cizího jazyka.

Principy pro zápis cizích slov se řídí směsí pravidel psací soustavy jazyka, ze kterého je slovo přejato, a pravidel české psací soustavy. Záleží na tom, do jaké míry je slovo v češtině zdomácnělé, jak velká je odlišnost jeho originálního zápisu od pravidel v českém „pravopise“ běžných. Jelikož se však při zdomácnování jedná o proces postupný, je plynulý i přechod od originálního zápisu k zápisu českému (Cvrček, 2010, s. 334).

*právě.. vauu to bude **trip** ještě delší než do egypta*

*takže prostě **cool***

*ale v pátek bude **action**, ne?:))*

*haha je to **master** :-D*

*stydela bych se, ale byla bych **happy***

*coze, ty jsi **online**? :-D to se jen tak nevidi :-D*

*Na druhou stranu za ty prachy bys mela **all inclusive** v Karibiku.*

*a Craig nejosklivejsi **Bond ever!***

***I like it!** :-)*

*:-D jo **jukebox** je zradnej kdyz je clovek nalitej.. ale tak oslavili jste si to pekne, ne?*

*hodim to na ulozto...poslu ti **link** pak ok za chvili*

***Yeah** jsou tam*

*zejtra mi odpada rustina tak je to **freeee** :-)*

*takovej **loser club** :-D*

*Tak si to koukejte poradne uzit a az prijedu priste tak zorganizujeme nejakou **ladies night**, jo?:-)*

*Jakoze grafickej **design** a tak.*

*naberete me zitra na trenink **please**?*

*zadna vlajka neexistuje Janku, to je **fantasyland** :-)*

*Cau,urcite bych sel a myslim,ze v sobotu je retro **party** v highway i slavii a pak v nekdy zrni*

*takze se mozna potkáme na **light show!** :-))))*

*asi budes muset pockat na **real** :-)*

*Ne ze by to pomohlo, ale byl by to dobrej **start**..*

*takze budes muset pouzit starej dobrej **old school** facebook, abys mi povedel jak se mas a co delas a jak se ti libi v praci :-)*

*o cemkoliv jinym :-) necham to na tobe jako spravny **gentleman** :-))))*

*du si lehnout at sem **ready***

I v rámci cizojazyčných přejímeček se objevují slova s negativním expresivním zabarvením, často se jedná i o slova vulgární.

*jj **fuck them** ! :-D*

*hele ja fakt netusim...**fuck!** :-D*

*ale ne mraky stranek **shitu** kterym nerozumim!*

Velmi módní je dnes anglické slovo ‚selfie‘, které označuje fotografii sebe sama, nejčastěji bývá pořízena před zrcadlem.

Ve většině případů jsou slova uváděna v původním pravopisu, stále častěji se však vyskytují případy, kdy jsou slova přizpůsobena gramatice české. Například slovo ‚*stupidky*‘ bylo složeno z anglického adjektiva stupid (hloupý) a českého sufixu –ky vyjadřujícího další významy - plurál feminina.

*kdyz to daly i **stupidky**, tak musime i my...*

*po cestě si rozbil hubu (ale prý ne moc) na svém **skatu**, který prý následně hodil do řeky...*

*to bude lepsi kdyz mi das **flashku** a hodim ti tam vsechny z tech akci co mam*

*Janku uchvatny!!!! ty delsi vlasy ti slusi a myslim, ze jsi vytvoril **upgradeovanej duckface** :-))) dej si to jako profilovku a zitra toho bude plnej **facebook** ;-)*

*Ze kdyz jim dam mail, tak mi budou posilat **updaty** a tak!*

Objevují se také přejímky, které jsou morfologicky adaptované, tedy přiřazované k českým deklinačním typům. Slovo ‚skatu‘ je zkrácený výraz pro skateboard přizpůsobený české deklinaci. Stejně tak slovo upgrade je navzdory správnosti přizpůsobeno češtině.

V některých případech je však morfologická adaptace nesprávná, jako v tomto případě: *vcera jsem sezrala sama balik **chipsu** a je mi hej :-D*. Sufix -s na konci anglického slova *chips* vyjadřuje kategorii čísla, a to plurálu. Proto je užití českého plurálového sufixu -u redundantní.

Některé výrazy nejsou psány podle anglického pravopisu buď záměrně a jsou užity jako hra s jazykem nebo jazyková aktualizace, jako tomu je například u slova ‚*Sjůpr!*‘ (super) nebo u výrazu ‚*dankjů šén*‘ kdy jsou spojeny výrazy ze dvou jazyků, anglické thank you a německé danke schön a výsledný tvar je přizpůsoben původní výslovnosti. V jiných případech jde spíše o neznalost cizího jazyka a nesprávné psaní v důsledku nevědomosti.

*Já ne ja su hodný a **jentlmen** :-D*

Výrazy cizího původu, které jsou velmi často užívané a už mluvčí je většinou chápou jako zdomácnělé, jsou adaptovány pravopisně. Přejímky jsou přepisovány podle anglické výslovnosti.

***Najsssss** dokonalost sobotu mám volnoouu*

*Co ty? predstiras ze nejsi doma aby ses nemusela bavit s **gejem**? :-D*
*no nebudu, ona dojizdi jednou mesicne nebo pres **mejla***
*dneska zase posrana noci **fak!***
*ta liska bystrouska jak na nějakým **kastingu** sedí bude to mít víc **lajku** jak moje*
profilovka :-D
*jeste me chvilu ser a **nelajknu** ti ani hovno! :-D*
*fajn nechod si k abatniku, **vodevr***
*hele já si servítky neberu ja ti dam **lajk***
***ouky douky**, ja cekam na Radouska, ma dorazit kazdou chvilu, tak pak taky priklusame*
: -)
*na **fejsbůku** se to tak dělá :-D*

Sporadicky se objevují i cizí výrazy přejaté z jiných jazyků než angličtiny.
jakto ze ne?! super novej sestrih a dvojce (ono mezi 3 a 5 mm zas takovej rozdíl není)..
*tomu ja rikam dobrej **kauf***

*no chápu ze **Deutschland** není úplně to pravy orechovy, ale porad by sis polepsil ve*
srovnání s českými poměry :-)

11.5 Parazitní výrazy

Ačkoliv by se mohlo zdát, že parazitní, neboli „vycpávkové“ výrazy jsou příznačné pouze a jenom pro mluvenou řeč, je jejich výskyt hojný i v psaném textu. Příčinou je již několikrát zmiňovaná spontánnost a nepřipravenost zkoumaných textů.

***hihi** v patek a co je u tebe noveho ? :)*
***hmm** to nvm, kdybych sel tak driv, ale jeste uvidim no*
***tyjo** to asi ne ... pujdu az vecer, ted to nestiham*
***hmm**, to je naprd*
njn
***ty jo** dobře...*
***jojo** tak na Halle nema zadna..*
***no to jo**.. kolik stojí takova zidle?*
***nooo** dobre no..*
***aha aha**.. a bavi te to?*

11.6 Citoslovce

Citoslovce jsou vedle emotikonů a dalších grafických prostředků jednou z možností jak vyjádřit emoce nebo náladu pisatele.

*právě.. **vauu** to bude trip ještě delší než do egypta
já si tě tak představuju jak tam asi sedíš uprostřed pokoje na zemi **chjo** :-D
neznam nikoho kdo neumi vynadat, je to **nunu***

Achjo.

***Jáchacha** Přijedu To jsi ještě doma?*

*ty **vogo**..taky se musím vyptat, zda nemá nějaké takové kamarády...*

*Jeeee koblih!!! **Nuf nuf!** :-)*

*Pajo musím se jít ucit **pfff***

*:-D fajn.. tak třeba **krá krá krá!***

tssss... jsem jenom hrál :-D

***jupíjájeeeej!** :-D*

***BAF!** až teď se máš leknout*

11.7 Výrazy obecně české

Jak už zde bylo několikrát zmíněno, analyzované texty se pohybují na pomezí psanosti a mluvenosti, spisovnosti a nespisovnosti. Vzhledem k tomu, že obecná čeština je interdialekt užívaný na celém území Čech a zčásti také na Moravě, jsou v textech výrazy obecně české zastoupeny v nemalém počtu.

*to rozhodne nebudou **intossky** konverzace :-D*

*Jeje, to chapu, tak si muzes dovolt **flakando** ne ? :-)*

*no mne to jde vzdycky do boku a stehem, kez by do **koz** :-D*

*jenze to asi nebude moc brzo, s tema **prachama** to neni zadna slava.. :-/*

*a to kdyz me **zmercili** tak dopili pivo a vypadli...*

*Jsem ted denne v práci, je to docela **zahul**...*

***furt** tu nekdo je, tak me od toho zdrzuje :-)*

*Proc to musi tak **hrotit**?*

*prosimte ja si to sla vytisknout a tak **megalne** me to znechutilo (jeste kdyz to ani neni vsechno!!!!!!) ze nemam silu se to snazit ucit..*

*Mam dalsi varku **spodaru** :-)*

já byl na kafi u páji chvíli

a vyfotis se mi az budeš okudlanej??? Prosiim :-D

Velmi sporadicky se objevují i výrazy archaické, například ve větě *,bodejt by ne, kdyz tam vsichni chodi nasprtany!‘* ve výrazu *,máš recht‘* nebo *,jinak neumim lautr nic‘*.

12. Styl analyzovaných textů – mluvenostní rysy v rovině syntaktické

Jazykové prvky spadající do roviny syntaktické nám taktéž pomohou ukázat vliv mluvenosti. V analyzovaných textech se pokusím vyhledat frazémy a idiomy, vyjádření ironická či sarkastická nebo také vyjádření jazykově aktualizovaná. Motivované i nemotivované odchylky od větné stavby, jako je např. parcelace výpovědi nebo apoziopce, bude tato kapitola zahrnovat také.

12.1 Idiomy a frazémy

Podle Příruční mluvnice češtiny (Grepl, 2008, s. 71) je frazém *ustálená kombinace alespoň dvou slovních forem, která má celistvý význam (zpravidla nerozložitelný na významy jednotlivých složek) a jejímž charakteristickým rysem je, že minimálně jeden z jejích komponentů je v dané funkci omezen pouze na tuto kombinaci.*

Idiomy a frazémy patří mezi výrazové prostředky, které jsou pro uživatele jazyka na vysoké úrovni automatizace, mluví si jejich užití často ani neuvědomuje. Proto je jejich užití při běžné komunikaci velmi časté.

Marie Čechová (2012, s. 119) uvádí řadu rysů charakteristických pro frazeologismy. *Tradičně zejména ustálenost, víceslovnost, obraznost a expresivnost, nověji pak zvláště jejich nerozložitelnost (celost), jejich hotovost před řečovým aktem, ekvivalentnost se slovem, anomálnost a omezená kolokabilita.*

ty uz se aspon blizis ke zdarnymu konci

ja ted nemuzu vytahnout paty z baraku

jenze to asi nebude moc brzo, s tema prachama to neni zadna slava..

urcite mu prospeje ze bude chvili na vlastnich nohách

ty jednou nekde ztatis i hlavu
 ahojky, mam se docela fajn, trochu **cestovni horecka** :)) a co ty?
 zpil jsem se **jak dog** no
 :-D ok, napisu ti az toho budu mit **plny zuby**, jo?
srdce az v krku, ale zvladla jsem to !!! :-)
 pekne receno, tak s **chuti do toho** ! :-D pa
 v mym svete nadeje umira první :-D vzdyt me znas :-)
 že jo to je ten **placebo efekt**
 u me se to **toci jak na kolotoci**
 popravde, sem ted docela radil no, s tim pitim mym....takze rodice mi na to prisli a **mam**
vojnu ted a v utery, zacinam chodit na protialkoholni terapie do nemocnice
 hmm **jdeš do sebe**
 byl úplně **namol...**
 uz jsme nekam volali a zitra jdem i na prohlidku, tak snad neco **klapne..**
 nu co cekat od falesnejch lidi co zamrzli v **prdeli sveta?**
 to mi ani nerikej, **drzim vsechny pesti** at to vyjde!
 jeste ted me **jima hruza** :-D
 hele pro me je to totalni **spanelska vesnice**
 je to **nad lidsky sily...**
 ja tu skolu nenavidim **do morku kosti** !
 to musime dat i kdybychom ji mely **vykrakat za vlasy** :-D
 Si nakup, musis **bejt v baliku** ted! :-P
 taky **bych si dala rict** :-)
 no **jaro uz je za dverma**, je na to idealni cas :-D
 no ja uz to **neakej ten patek** praktikuju.. a uz je to docela protivny, premyslim, ze
 koupim strojek a ostriham se na ulicnika..
 no **to je slovo chlapa!** :-D jsem te prevychovala Janku! :-)

K frazémům bývají přiřazována také přirovnání. Ustáleného přirovnání se užívá k charakteristice skutečnosti připodobněním jejího znaku k předem danému zobecnělému modelu. Jeho hlavní funkcí však bývá především intenzifikace, zdůraznění a kladné či záporné zhodnocení tohoto znaku. Proto se mohou běžně užívat i přirovnání se synchronně ne zcela srozumitelnými komponenty (Grepl, 2008, s. 72).

Primární podoba přirovnání pevná a neměnná. Přirovnání vždy obsahuje tzv.

- *comparandum*, tj. kontextem daný, tudíž libovolně zaměnitelný referent, který je celým přirovnáním charakterizován; ve většině případů jde o označení člověka;
- *relátor*, tj. komponent dávající přirovnání povahu predikátu;
- *tertium comparationis*, tj. znak, který má *comparandum* společné s tzv. *comparatem* (Grepl, 2008, s. 72).

12.2 Sarkasmus a ironie

Ironie je v Akademickém slovníku cizích slov (2005, s. 365) charakterizována jako *jemný výsměch nebo vtipné vyjádření zpravidla opaku toho, co se míní*.

Zatímco sarkasmus je vymezen jako *kousavý, jízlivý, sžíravý vtip, výsměch, jízlivost, uštěpačnost, jedovatost* (2005, s. 714).

12.2.1 Sarkasmus

Jo a do posledni bunky nesnasim ty „dokonalny matky“ ktery maj potrebu informovat celej svet o kazdym prdu svyho ditete..

fajn, tak si misto toho palce predstavuj prostrednicek

Konverzace 1: *to ja fb prubezne redukuju, mam pocit, ze jestli uvidim nekde svatbu, tak hned odebiram z pratelstvi, abych to nechytl úctyhodná strategie!*

Konverzace 2: *nemáš ráda komedie?*

mam rada komedie, ale jenom ty vtipny

černej humor tak černej, že mi ukradne kola z auta a obdělá pole na bavlnu ? Konverzace 3: *no to jo.. kolik stojí takova zidle?*

5 minut strachu?

Konverzace 4: *Nejim žádný nezdravý svinstva, haldy bílkovin..*

bílkoviny? takže sperma?

Já ani nevím, byl jsem v Německu v mateřský firmě, tak to je trochu jinde než u nás no, i na ty eura bych si zvykl, jen teda Německo má dvě chyby, mluví se tam německy a bydlí tam němci

12.2.2 Ironie

me to napadlo kdyz si ted ctu radobyvtipny prispevek inteligentni vlasty :-D

*ne nechci s tebou jít na kafe, proto jsem ti psala a ptala se jestli na něj nezajdeme :-DD
teda, a já myslela jak jsem nedostizně fikána.. a tys mě prokouknul..*

no a co, příležitost měl a nevyužil ji, smulicka...

Na statusy čas máš, ale na to abys mi odepsal ne... bezva ;-)

Konverzace 1: a jak se těšíš na zítra?

no hrozne, už mám připravenou aktovku a namazanou svacu :-D

Konverzace 2: nebudes se treba zenit a plodit potomstvo? ted je to jak nemoc vsude

kolem

jezis... no doufam, že ne... nekdy se budu muset zeptat pritelkyne, jestli

neco takovyho nechystam

12.3 Hyperbola

Výraz hyperbola neboli nadsázka, označuje *nadnesené, nadsazené přehnané označení skutečnosti. Hyperbola je projevem citovosti, a to v kladném i záporném smyslu (Čechová, 2000, s. 64).*

*no nějak mi ten internet nefrcí :-/ čekám **sto let** než se mi to odesle a dalších sto než přijde odpověď.. :-/*

*jasný, náhoda **jako prase** :-D*

*pak se rozhoduju o všem **sto let**, abych to náhodou nepodelala..*

***Strasne skvelej** film, po dlouhý době*

*? já ne ale lidi říkají že to je **fajn**, tak nevím..*

*to je **nejzlejší** sen :-D*

***hustý** tak to jsem zvědav*

*Jo viděla a bylo to taky **super!!!!** To se ti bude na 100% líbit.*

prosimte k mgr mám ještě stovky kilometru daleko... kdovi, jestli vůbec letos :-/

*vejška **bezduchá** jak se dalo čekat, pár legračních momentů ale jinak **nucený a hrozný**
to bude **mazec!!!!***

*to zmaknem !!! a bude to **famozní** !:-)*

*jop no a hlavně aby nám sloužilo auto jinak to bude opravdu **nezapomenutelný***

*zni to **perfektně***

*byl to **brutál** jsem přišel domů asi v osm*

*ty jsou **paradní***

13. Nespisovnost jako znak mluvenosti

Jak bylo zmíněno v úvodu, budeme se stručně věnovat i nespisovným prvkům ve zkoumaných textech. Dichotomie psanosti a mluvenosti je v tomto směru chápána téměř protichůdně. Psané texty jsou zpravidla spojovány se spisovností, zatímco projevy mluvené s vrstvou jazykových prostředků nespisovných.

Jelikož je prostěsdělovací styl, ke kterému se texty s největší pravděpodobností řadí spojován především s obecnou češtinou, je vysoce pravděpodobný výskyt nespisovných prvků ve všech jazykových rovinách.

13.1 Hláskoslovná rovina

Účastníci chatové komunikace se nesnaží svůj projev nijak formovat a korigovat, proto se ve výsledku jimi psaný text blíží výslovnosti a zvukové stránce projevu mluveného. To je důvodem, proč se v textech objevují tendence a jevy v hláskosloví, tvarosloví i syntaxi, které jsou charakteristické pro interdialekt obecnou češtinu.

13.1.1 Redukce kvantity vokálu -i- v koncové skupině -im tvarů sloves a zájmen

*já **vim** že tam nesměj malý děti*

*to taky **nevim***

*já si ani tak **nemyslím** že sou siamský, ale že se klonujou*

*tak **zatim***

*a **nevidim** to nikde*

*Ja **musim** mrknout jak mi jedou busy ale klido bych sedla na jedno nekam pred začátkem*

*já tu **bydlim***

*tak se jště domluvíme před **tim***

13.1.2 Diftongizace hlásky -ý > -ej

zejtra dorazim večer v pul 8

byl nadšenej

*du si nachvilku zavřit oci zas se **cejtim** blbe :(*

papa zejtra

spolubydlicí mi říkala že prej sem přišla kolem 7 ráno je to možný? mi to přišlo že dřív tak taky nemůžu bejt všude

v kolik zejtra končíš?

Rozvody, vejfuk, řízení, nárazník, kola. To je fuk, sedni do Fábky a jed'!

to musí bejt šílená částka

no jsem na to zvědavej..

Strasne skvelej film, po dlouhy době

a vlk dobrej, bylo to de facto jen o drogách, sexu a penězích, nejlepší mi přišla scéna kdy si jel zdrogovanej zavolat mimo barák jako joo, smál jsem se

a ze i pres to, ze na svy ciny doplatil, doted je na ne pysnej.

no jeste nevime presne, v cervenci.. druhej, mozna treti tyden? nejak tak :-)

jen vybral to co neni moc nahoře je to vopruz tim kolečkem furt hejbat na myši :-D

No snad. Nevime kdy ji pusti, ale pak se nebude nejaký 3 tejdny ani hnout z postele a pak bude mit rehabilitace.

hřebíky do rakve pro mě nočního tvora kterej vstává k obědu

né dělám si srandu já vim že je to náhoda já nejsem zas tak domejšlivá i když ted' sem zjistila že sem paranoidní

korda dal desku tak prej zajdem nekam

a ten čundr by byl asi druhej tejden v srpnu

13.1.3 Úženi -é > -í

*noční máš od **desíti** do desíti jo*

*se určitě minem ne mě **nepřehlídneš***

*jo mas pravdu, jde to se mnou od **desíti** k peti*

13.1.4 Dominance -ej- i -ý- v koncovkách adjektiv a zájmen

*no táta chtěl někam na jídlo tak sme šli do **tej** indickej*

*sakra co mam udelat abych se uz **tej** vlekkej nachcípánosti zvbavila..*

*no nekecej a v **jakej**?*

*A navíc je to **cernej** humor a jsou tam krasny zensky, takže te to proste musi bavit.*

*my začneme tady na **hlubokej***

*nevím asi nikdo **známej** ale jde nás tam hafo*

ale bolí mě celý tělo

zítra budu ve městě kolem půl jedný a pak večer budu v práci

13.1.5 Protetické v-

votocili, donesli mi decku medoviny, idioti

dvě pivka dokážou vožrat... :D:D

13.1.6 Tvary slovesa být bez počátečního j-

*sakra, snažil **sem** se to nějak zaonačit..*

***sem** tam byl poprvé*

***sou** to zmutovaný čůzi*

*to **sme** na tom stejně*

***si** tu?*

*videli **ste** uz forth kind?*

*sli **ste** pit dal potom?*

*ja moc nemuzu uz...**sem** byl vcera a predevcirem do 2*

*vy **ste** byli v pohode...*

***du** si lehnout at **sem** ready*

Stejný jev, tedy tvary psané bez počátečního j- se prosazuje také u slovesa jít.

*hoj ty **deš** zejtra taky do blouda?*

*zdár jo **du** ty taky*

*jo tak on ten koncik je jen taková zámiňka taková kulisa, hlavně se **de** na dvě tři pivka ...*

*mmnt **du** parit*

*cau **des** neska nekam ?*

13.2 Morfologická rovina

Také jazykové jevy v rovině morfologické mohou poukázat na skutečnost, že se text kloní spíše k nespisovnosti než naopak. Zaměříme se tedy na znaky charakteristické pro hovorovou a především pro obecnou češtinu.

V analyzovaných textech se pokusíme nalézt doklady o tendencích k unifikaci koncovek, a to koncovky -ma v sedmém pádě plurálu substantiv i adjektiv nebo koncovek pádových v plurálových tvarech adjektiv, což vede k nerozlišování

gramatického rodu. Dále o vypouštění sufixů u slovesných tvarů, např. koncovky -l u tvarů příčestí minulého, -i u třetí osoby plurálu přítomnosti nebo koncovky -e v první osobě plurálu.

Také nespisovné tvary slovesa moci, užívání příklonného -s nebo tendence nahrazování substantiv ve tvaru lokálu tvary nominativními bude předmětem pozornosti v této kapitole.

13.2.1 Unifikovaná koncovka -ma v instrumentálu plurálu

*i když místama mam docela okno
ja pridu az do mesta za vama..nestiham vůbec
ja moc nevim ale asi jo no, s klukama
jsi nejak domluvena s ostatnima?v kolik kde?
S klukama a holkama tady od nás
a snad s nakyma kamosema jeste
ja behal mezi vsema tak nevim
ja fakt nevim ted jaka holka tam s vama sedela*

13.2.2 Unifikace pádových koncovek plurálu adjektiv

Jako jev nespisovný je hodnocena tendence užívání jednotné koncovky -ý u adjektiv všech rodů.

*no takovej nezvyklej pristup tady, vsichni jsou hrozne mily a ochotny
jinak vsechno ok, rodina vse pri starym, kluci dobry co ty, povidej?
dokonaly matky
kdyby jim v porodnici sundali stitky se jmenama, tak zadna matka svy dite nepozna..
hlavne ze jsou pak pysny..
jo no a ty min uspesny a osklivy budou jen fetaci*

13.2.3 Vynechávání koncového -l v l-ovém příčestí sloves

*uklizim a este sem nejed
tak co už jsi si poslech tu písničku??
už jsem se lek
ja se splet*

13.2.4 Vynechávání koncového -i ve slovesných tvarech 3. osoby plurálu přítomného

*já vim že tam **nesměj** malý děti*

*tak nevím jestli "mě" tam **pustěj** :D*

*podezřívám ty siamský asijský zmutovaný berušky že **dělaj** atentáty schválně do mého pití*

*nebo **používaj** buněčný dělení, jenom aby nás dostali*

***maj** tu být normální sedmiletý merušky*

***nechaj** otevřeno jen kvůli nám :-)*

*videa stejny jako sceny z filmu se **daj** najít na youtube*

13.2.5 Vynechávání koncového -e v první osobě plurálu

*hele **pojedem** autem?*

*ale my **chcem** i dneska vid ?*

*jojo i zejtra dneska **můžem** taky*

*ja nvm jak budu končit v práci a jak se mi bude chtít takže **dem** dneska*

*hele ja jeste anicce hodim jidlo, tak se mozna **sejdem** az tam, nebo pred kauflandem?*

*to **zmaknem** !!!*

***budem** si muset vzít hromadu polštářů a cd evy a vaška*

*mi **chcem** jet tak za dva roky az*

13.2.6 Nahrazení lokálu nominativem

Výrazy, které jsou podle výstavby věty očekávány v tvaru lokálu, někdy bývají ponechány v nominativním tvaru. Jedná se většinou o určení času nebo místa. Prepozice jsou zpravidla vypuštěny.

*no jeste mam dve, jestli to vyjde tak **cervenec** uz budu mit klid..*

*no chteli jsme prvni tyden **cerven**, ale to musim byt v práci, tak musim pozdeji..*

*Jo jedem se segrou nekdy **zari**, **rijen** na tejden do Italie.*

*Právě domlouvám ten koncert v Brně a chci se zeptat, jestli by sis udělal čas 23. - 25. **listopad**?*

*Par dni **Rim**, pak na jih k mori*

*hele **starý** večer na 3?*

*Třeba, prostě v půl **modry dveře***

*tak v 1 **dzban**?*

*jo a **Singr** teda nakonec pryč*

13.2.7 Tendence k užívání příklonného -s ve 2. osobě singuláru

Příklonné -s (na př. v tys, ses, bys a pod.) vzniklo z plného tvaru jsi zaniknutím koncové samohlásky a počátečního j. Koncové -i zanikalo takto leckdy i jinde, nebylo-li ho potřeba pro smysl příslušného tvaru, na př. v kdos, cos, kdes, toť atd. (z původ. kdosi, cosi, kdesi, toti), a doklady toho jsou už v staré češtině (Haller, 1937).

*:-D skro mrzak.. no co **bys** chtel sportovce.. ja nic nedelam a nic me neboli! :-D*

*no hadej :-D co **bys** tak rekla, jaka bude Chylova vedouci? :-D*

jako ja mam zas Sudu :-D co vracel práce kvuli tomu zes nedala pod nadpis enter... :-D

*:-D taky dobry.. **cos** slavila?*

*jezis to je sladky, **tos** mi nemela posilat! :-D*

*no a jak jsi poridila? mas **cos** potrebovala?*

***kdybys** potrebovala uklidnit, staci napsat, povim ti kolik stranek mam ja :-D*

*:-DD **tos** me uklidnila*

*hovnooooo co to je?! :-D **kdes** to vzal?*

*tak pan a pani domaci dorazili, tak musim jit.. **kdybys** mel nejakej prevratnej vlasovej napad, napis mi na telefon :-)*

*no a jak **sis** uzil nedeli ty? :-)*

*to se stava prosimte.. dokud na ne nevylevas pivo tak je to v pohode.. **bylas** cvicit?*

13.2.8 Převážné užití hovorových tvarů **můžu, můžou** místo spisovného **mohu, mohou**

Dalším jazykovým prostředkem, který je příznačný pro jazyk mluvený, je užití hovorových tvarů v první osobě singuláru a třetí osobě plurálu, tedy tvaru **můžu** místo **mohu** a **můžou** namísto **mohou**.

Tento jev je velmi frekventovaný a opět potvrzuje blízkost zkoumaných textů s mluvenou podobou češtiny.

*ted nemam telefon u sebe, tak to **nemuzu** vyzkouset, jestli uz fungujes jinaaaak jsem uz potkala jednoho spolubydliciho!*

*no, fakt to funguje **muzu** si vecer predstavovat ze lezim na tvy posteli?*

to nemuzu prave...musim to mit jednoznacny a fakticky..

vi o mne, to jo, ale kdyz je doma, tak nemuzu prijít apod, to chapes, oni teda spolu uz 4 roky nic nemaji, jen kvuli malymu jsou spolu, ale Jana uz chce rozvod co nejdriv...

no, ja uz takhle rostacit nemuzu :-D

tak taky nemůžu bejt všude

ja moc nemuzu uz...

tak jako zkusit to muzu

jeste v 7 tam muzu byt

to je možný, jen vikned můžu..

jop příští tejden mám odpolední takže můžu každej den od 10 večer

tak to můžu vědět

já za to nemůžu, já si strojařinu nevybral, ona si vybrala mě :-D

13.3 Syntaktická rovina

Podle Hoffmannové a Čmejrkové (2011) se v mluvených textech, se kterými konverzace na chatu srovnáváme, objevují v syntaktické rovině nadměrná spojení ve vztahu koordinace a juxta pozice. Také eliptičnost výpovědí a neúplná realizace syntaktických konstrukcí jsou pro tyto texty příznačné.

Kromě těchto jevů se zmíníme také o odchylkách od větné stavby, především o apoziopcezi a parcelaci výpovědi. Časté užívání vsuvek, aktualizovaná vyjádření nebo postup pisatelů při dodatečných opravách textu bude rovněž součástí této kapitoly. V neposlední řadě se zaměříme na téma zkoumaných dialogů, zda je udrženo původní téma po celé trvání konverzace, nebo zda je pro tyto texty příznačnější časté střídání témat a to i v rámci jedné konverzace.

13.3.1 Koordinace a juxta pozice

Koordinace neboli přiřadování, je vedle predikace, determinace a apoziice jedním ze sémantických vztahů. *Vyjadřuje významové spojení slov (i vět) ve smyslu logické konjunkce/spojení nebo disjunkce/rozpojení, vyloučení. Vztahují se k sobě slova pro samostatné, od sebe oddělené pojmy, které mluvčí předkládá jako k sobě rovnocenně přiřazené v různém významovém poměru (Čechová, 2000, s. 267-268).*

*a co je na kravičce špatnýho? to je dobrý zvíře v polívce, na pánkvi, v hrnci, na grilu :-
D
naprosto bez sance, jsem **tupa a neschopna**
to nemuzu prave...musim to mit **jednoznacny, fakticky a overitelny..**
No **normalni, mekky a tvrdy** ne? :D
vlasta me bavi tim jak si pripada **chytra a zabavna :-D**
chudinky, to si radsi zopaknu zkousku nez nemit **sex nebo jidlo..**
kluci a holky tady od nás
myslim ze **milan a lada**
Moje skvela kamaradka, **tehotna a ufunena :-***
proste v posledni chvili mu to doslo ze to bylo naraficeny varysem **umistení tyriona, ta
chodba, ta jeho slapka**
no i hadry, tady je to **zoufalstvi a katastrofa..**
aspon budu **in a sik :-DDD**
Zadnej **bus, tram, vlak** nic..
a hodne fot! a az se opijes tak at foti ostatni tebe, budu ocekavat kvalitni **dokumentaci a
podrobny popis :-)))**
no vegansky rizky – **soja, cizrna**
povidej, prehanej :-)
nekuřácký, levné jídlo, salónky na malé sešlosti....ideální!
ale teda za tu dobu me v nemocnici prohlizelo asi 20 gynekologu - **zensky i chlapi a
musim rict, ze chlapi jsou nesrovnatelne lepsi, neznejsi***

13.3.2 Elipsa

Elipsa/výpustka je nevyjádření částí věty, které jsou podle modelové struktury částmi konstrukce dané věty a které by bylo možno doplnit, neboť se vyzumívají z kontextu nebo ze situace. Elize částí větné struktury v její textové podobě je motivována u kontextové elipsy snahou neopakovat se, u elipsy situační snahou o stručnost (Čechová, 2000, s. 279).

Z uváděných příkladů je zřejmé, že konverzace jsou kontextově zakotveny. Vzhledem k tomu, že pisatelé většinou usilují o stručnost a rychlost předání informace, jsou v konverzacích výpustky velmi častým jevem.

13.3.2.1 Výpustka predikátu

*14-15.března moje narozky přideš ?
tak zitra v jednu ve meste?
ja moc nemuzu uz...sem byl vcera a predevcirem do 2
jdu do sprchy, kdyžtak mobil..
a já proč sem byl tak ulepenej
hele starý večer na 3?
dobře,tak tobe 2 a michalovi 3
dneska mesto ?
ja ted nebudu doma asi tak pul hodky,ale pak uz jo
ziva a zdrava doma?
asi ve 4 doma
ja musim do práce
jo tyjo...vzdyt bard a 6 zenskych...me to nedoslo
a proc teda?
posledni dobou samy fotky s Justinou, posunulo se to nekam konecne?:-)
No budu asi jenom na polovicni uvazek
Skype?
vrátit kytičku!!!! :-D
Tak všechno dobrý :-)*

13.3.2.2 Výpustka podmětu

*je nachcipanej
a kolik bude stat?
ma dnes volno a zitra taky
neni doma
jsem ti rikal at nechodis domu
a je tam zemědělská? na jihočeský?*

13.3.2.3 Výpustka předmětu

*pak zavolam
linkovym..ten jezdi každejch 15 min
me by anicka mela brat totiz na prvni hore*

*tak mi vem na tu retroparty a zrní
uvidíme no
dneska nemusím ani pít...vidím dvojmo jeste ted
:-D no v sobotu mi povis*

13.3.3 Neukončenost výpovědí a apoziopze

Apoziopze neboli nenadálá odmlka, nedokončení započaté věty nebo neukončená výpověď. Je typičtější pro mluvený projev, v psaných textech se obvykle označuje třemi tečkami.

V konverzaci na chatu se apoziopze vyskytuje velmi často. Téměř každá výpověď je zakončena trojtečkou. S přihlédnutím k úspornosti vyjádření, která jsou často jenom jednoslovná a předpokladem pokračování v započaté konverzaci je apoziopze až nadužívána. Pisatelé jí nenaznačují neukončenost výpovědi, ale očekávané pokračování konverzace.

*no jasný...máme na to ještě měsíc a tak 14 dní...
tyjo to asi ne ... pujdu az vecer, ted to nestiham
no to mi doslo tvle ... ale kde s kym?
cau monco... nechces na pivco zajit?
ty jo pojd ... nejdem se spit... jenom si tak skocit max. na tri a dom...
tak to jo ... to te premlouvat nebudu ...
ok tedy ... po devaty te tam tedy cekame
teprve? na to že jsi tam už přes noc... a dobrý?
a rodina... takova klasika myslim, ze zadny zmeny...*

13.3.4 Parcelace výpovědi

Parcelace výpovědi je rozčlenění rématu, neboli nové, sdělované informace na dílčí fragmenty. V písemném projevu, kdy má pisatel dostatečné množství času promyslet si formu svého vyjádření lze hovořit o záměrné parcelaci.

Z hlediska projevu mluveného, který probíhá mnohem rychleji, se dá předpokládat dodatečné připojování prvků.

*viděl bych to na sokolák. na chvíli. možná
hodim to na ulozto...poslu ti link pak ok za chvíli*

*mu zavolám bude muset přijít mu vratim tu jeho výstroj
14-15.března hatrick moje narozky přideš ?
a jeste aniz by se treba rozloucili...to je nejaky divny
máš nějaký lahváče? hele pojedem autem? ja zaparkuju u kafu? si koupim nějaký birelly
:D:D
kurva. ja taky. super. s ním si člověk ani nepokecá prostě.
docela dobry? jak je v CB? si tam ted?
Nic se nedeje. Stagnuju. Se vsim. Uz zase. Proto mam depky! :-(
Budu. Dik. :-*
ale to je proste matej ... matej taky ted vsude chodi s martinovo barcou ... matej to tak
nebere ... proste s nekym jde
jsem zmatena.. prestavam psat, vypinam pocitac, jdu chrnet! :-D
Ty pises? Mas dopsano? Budes psat za rok?
to zvladne...na dlouho nejdu...zitra vstavam*

13.3.5 Nesprávný slovosled

Slovosled není v českém jazyce stálý ani libovolný. Pořadí slov ve větě by mělo být funkční, což znamená, že na začátku výpovědi by měla stát informace již známá (neboli téma), zatímco na konci věty má být zařazeno sdělení obsahově významnější, tedy nová informace (neboli réma).

Autoři textů jsou rodilí mluvčí, aktuální větné členění je pro ně tedy přirozené a samočinné. V některých případech ale dochází k nelogickému řazení slov ve větě.

*to je hezky, bydlet společne je fajn.. usinat a probouzet se spolu, **mas na co se tesit**
rekni jestli to mas...**ja to rovnou smazu pak**
Sem se ptal radka,jestli nepujde plavat **a on vlastne maka uz**:-D
to by mohlo velice jít
Tak na půl možná to stihnu
Nemusis prestupovat ani*

13.3.6 Vsuvky

Vsuvky/parenteze jsou části textu, které nepatří do jeho základní roviny, které byly autorem vsunuty do textu jako vedlejší informace, hodnotící poznámky apod., které

přetínají syntaktickou strukturu výpovědi a do této struktury nejsou zapojeny větnými vztahy. Bývají vyznačeny v textu též zvukově a graficky (Čechová, 2000, s. 278).

Vsuvky mohou být graficky odděleny od textu buď pomlčkami, nebo závorkami. V komunikaci na chatu se jednoznačně uplatňuje oddělování závorkami.

pak zajdem do singru jestli bude otevreno...maj novej special...takovy polotmavy (a je to 14) moc dobry

Teeeda, vypada to skvostne (a to tam jeste neni jidlo!!!!:-)) tak si to uzij a pozdravuj ;-)

Nekdy napis (doufam, ze se mnou mluvis) chybis mi.

ani nemluv, začíná toho být kolem (hlavně lidi ze základky) víc než je zdrávo :-/

tak jsme nakupovali (dezbytny veci jako knizku nebo vonavku) do pulnoci a pak jeste do 2 zevloval u mne na pokoji dokud jsem ho nevykopla! :-D

jakto ze ne?! super novej sestrih a dvojce (ono mezi 3 a 5 mm zas takovej rozdil neni).. tomu ja rikam dobrej kauf

zvlast jestli jsi jeden z tech hlupaku (coz doufam ze ne) kterej se po vyhre vysmiva tomu co prohral... :-/

co ja vim (a nechci do toho kecat,ale kdyz uz se o tom bavime..) tak vladu hodne nasralo,kdyz se matej tak spratelil s kajou

špatný to bylo, když měla svátek... to mi (zase) nějak uteklo :-D a pak domu nevím

13.3.7 Hra s jazykem, aktualizovaná vyjádření

Aktualizace vzniká záměrnou odchylkou od standardního vyjadřování. Autor jí sleduje nějaký zvláštní cíl, přídatný k obsahové stránce komunikace. (...) Ve stylu konverzačním a epistolárním slouží aktualizované prostředky sice také k oživení promluvy výrazovými prvky, které na sebe strhávají pozornost, ale zároveň přispívají k prezentaci původce promluvy jako zajímavého společníka (Grepl, 2008, s. 769).

Jazykové aktualizace bývají často uskutečněny prostřednictvím metaforického posunu ve významu. Autor se obvykle snaží nejen zaujmout, ale také pobavit. Z ukázek je zřejmá snaha o vtip.

*bylo by pekny kdyby se mu to tahlo treba az na ruku, ale to uz by bylo asi **megadrahy**, co?*

*a jakej byl vikend krome **snehulakovani**?*

*Nic, **jdu hodit záda**, zítra mě čeká další dlouhý den*

*Janku budeš tu za pul hodinky? musím do sprchy, jsem utahána jako stena, abych zase
nehodila celicko na stul
nechci jsem teď vstával a mám pořád asi **dvojku v žíle**
no **lepsi nez dratem do oka**, když si představím že bych to měla vypracovat sama tak se
mi rosi celo..
jestli se někdy **odnaseres** a budeš mi chtít říct jak se máš a co je novyho tak budu rada
když se ozveš
taky jsi nebyl zrovna **blesk** v odepisování :-D
aha aha, no zní to slibně! tak to koukej **vosefovat**..
jo tak **do Nemec** už te stihli poslat, hezkyyyy :-)
kdyby ne, nic se nedeje.. jen to zkousím :-) tak **dankjů šén** :-*
no to neeee! to bych si šla rovnou nekam skocit..
no, ja včera položila celou krabicku..
:-D **Statečnej udatník** jsi, to jsem na vás zvědavá..
Jsem **napnutá jak kšandy**... :-D
Uf! No to byl **porod!!!** :-D
:-D ja prece jenom **sranduju** ;-)
ale jako akorat jsem se u toho vztekala, nema to zadnej smysl, proste jen **slovni prujem**..*

13.3.8 Opravy v textu

Pokud se v textu objeví překlep, který brání správnému porozumění, pisatelé se zpravidla opravují. Větu s chybou nebo překlepem následuje dané slovo ve správném znění označené symbolem hvězdičky.

Jeste mame cas, kurca na tri minus tam neco rict musime :-D

*kurva

protoze ten lvej je ocividne nejakej na hovno

*levej

už jsi koukal na filmy? Hlasj

hlasuj*

Co ty? Co novyho? Jak kde setreni?

Jak jde*

já tě řeřu

*žeru

:-D to já jsem tam taky ještě nic nerozbil, ale jednou mi kamarád shodil do jídla francouzský berle a vylila se mi půl litrová kola do celého jídla i táce :-D

tácu*

jen ze dorazim az skonim v praci

*skoncim

13.3.9 Téma

Téma je předmět sdělování, tj. ten základní fakt skutečnosti, na který se sdělování zaměřuje a který má sdělení adresátovi zprostředkovat. Je to tedy základ obsahu komunikátu (Čechová, 2000, s. 360).

Témata rozhovorů se často střídají, jsou vybírána bezděčně a nahodile. Dochází i k případům, kdy pisatelé vedou několik komunikačních linek a tudíž hovoří o několika tématech zároveň, což činí výsledný text značně chaotický a nepřehledný.

Zejména v případě spontánního mluveného projevu je ovšem tematická struktura mnohdy značně chaotická, neuspořádaná, málo přehledná; témata se vynořují často náhodně, asociativně (Čmejková, Hoffmannová, 2011, s. 129).

Jelikož se konverzace na chatu dají přirovnat k soukromému rozhovoru mezi přáteli, je množství potenciálních témat rozhovoru téměř nekonečné. Nejčastěji se jedná o domlouvání následného setkání, tudíž upřesňování místa a času. Někteří komunikující mají vypracovaný osobitý a velmi úsporný styl dorozumívání právě a pouze za tímto účelem (viz kap. 3.1):

KONVERZACE 1

A: vecir dzban?

B: to by mohlo velice jít

A: si myslim

B: mám kurevskou chuť na pivo

B: 7?

A: j

KONVERZACE 2

A: starý večer na 3?

B: mozna

B: v kolik?

A: mezi 9 a 10

A: ok

B: tak zatím

Zatímco Marie Čechová (2000, s. 370) vidí *zajištění tematické souvislosti textu tzv. tematickými posloupnostmi: následující výpověď nějak navazuje tematicky na*

předcházející, obsahuje buď některé její prvky, nebo ji zahrnuje celou. V konverzaci na chatu se daleko častěji se ale téma konverzace mění bez souvislosti s tématem předchozím, není výjimkou ani několikerá změna tématu. Pokud tedy nové téma nevyplyne z předešlé konverzace samo, stačí nově nastolená otázka.

a co děláte s kamarádkou celý den? :-D

no a jak sis uzil nedeli ty? :-)

a co jinak doma? nejaký novinky? nebude se treba Stanicka nebo Janca uz vdavat? neni nekdo tehotnej? Povídej, prehanej :-D

a co diplomka? uz bojujes?

a co jinak? uz se citis dobre?

A co ve skole?

A jaké jsou tvoje plány? :-D

Des zejtra na ten koncert?

Téma se často v průběhu rozhovoru vyvíjí, a to i nečekaně, mění se, témata se střídají, obměňují, dochází k tematickým posunům, neobvyklé není ani porušování tematické jednoty, kdy každý účastník mluví o něčem jiném, popř. každý účastník má své vlastní téma (Čechová, 2000, s. 361).

Jako příklad jsem vybrala konverzaci, ve které pisatelé víceméně na pár řádcích stihnou prostřídat hned několik témat. Konverzace je však i přes tyto tematické skoky plynulá a srozumitelná.

A: zejtra dorazim večer v pul 8

B: ok...doufam ze uz mi bude lip...

A: furt blbý jo? chceš něco koupit?

B: nevim, me uz nic nepomuze asi me nic nenapada, zazvor a bylinkove caje tu sou, na cucani taky neco mam a na noc si беру paralen, fagt uz nevim jak jinak se lecit..

A: ok co ten táta?

B: ale jo nak to nakonec dopadlo dobre, tovis jonas na nej trochu vyjel ale nakonec si to vkladu vyrikali..

A: a co si uvařila

B: testovin :D

B: tata prijel a rikal kde sou ty kolinka s tvarohem, ty si mu neco rikala ?

A: no táta chtěl někam na jídlo tak sme šli do tej indickej jak tam měla káťa toho mahena, sem tam byla po hoodně dlouhý době... tátovi se tam líbilo, dal si kohoutkovku a kdybys viděla jak zářil když nám dali na účet 20% slevu nakonec to byli testoviny s pestem a sejrem a salat..

A: jo a říkala vtípek, smál se

B: jojo on mi o tej indickej říkal a o sleve

A: byl nadšenej

B: du si nachvilku zavřit oci zas se cejtím blbe:(uz me to fagt nebavi...sakra co mam udelat abych se uz tej vlekle nachcípánosti zvbavila.. to sami sem mela zejo v tom zari a ted zas..ty to taky mivas vlekly...co to sakra je..blba imunita?

A: jo táta má ječný zrno a chtěl po mně nějakou radu jak ho odpouzdrít aby nemusel na zákrok.. taky sem mu nedokázala poradit..já nevím máňo je to otravný to

B: no ses holt zdravotni asistent tak te vsichni berou jak doktorku tak papa zejtra

A: papa

Běžné jsou také rozhovory, ve kterých se udržuje hlavní, původní téma po celou dobu konverzace. I v tomto případě však zasahují témata dílčí, aniž by změnila prvotní směřování celého rozhovoru.

Protože se jedná o konverzaci přátelskou, o běžných starostech všedního dne, dají se konverzace zpravidla specifikovat tematikou všední až banální. Z velké části jsou tyto familiární rozhovory započaty frází ‚Ahoj, jak se máš a co je u tebe nového?‘.

Ahoj paní, jak se daří? :-) a co rodinka, vsechno v poradku?

A co ty? :-) Jak se máš? Co nového? Co starého?

ahoj kocicko, jak se mas? :-)

ahoj kočička, tak co vše ok?

Ahoj zlatíčko, jak se mas? A co je u vas noveho? Co v praci? Uz jsme se zase nevidely sto let :-(

Ahoj Žany, jak se mas? je u tebe neco noveho?

Ahoj Elisko :-) jak se ti dari?

Ahoj, jak se Ti daří?

Ahoj Michale :-) jak se mas?

Ahoj Žando :-) tak víkend před námi, jak si ho užiješ? :-)

Ahoj myslivce, jak se mas? :-)

Ahoj Terezko, jak se máš? To je doba, co jsem Tě neviděla...

Tematika naprosté většiny textů je tedy omezena na běžné problémy všedního dne, konverzace jsou naprosto srovnatelné s rozhovory „tváří v tvář“ mezi přáteli a známými.

13.3.10 Nadvětná syntax

Vzhledem k povaze konverzací na chatu, který si pisatelé k výměně informací volí zejména pro jeho rychlost a ekonomičnost, se nemůže naše analýza zaměřit na nadvětnou syntax. Texty jsou vystavěny zpravidla na jednoslovných až dvouslovných replikách, souvětí se objevují sporadicky.

13.3.10.1 Tendence k užívání polysémantických spojovacích prostředků *že* a *když*

I přesto, že se souvětí v textech vyskytují velmi zřídka, je možné pozorovat tendence k nadměrnému užívání polysémantických spojovacích prostředků *že* a *když*. Také sklon k nahrazování zájmena *který* tzv. „absolutním *co*“ je velmi patrný.

treba rekne ze vubec nema cenu to letos odevzdavat, ze je to neobhajitelny a bude.. :-)
nevim, k německé nátuře jsem nikdy moc neinklinoval a ani ted' takovou vizi nemám a ono to taky vubec nezáleží na mě, když mě tam někdy v budoucnu pošlou, tak mi asi nic moc jiného nezbude...

ale v kolik tak? snad bych se mohla dat do kupy kdyz neco stihnu sepsat..

:-D no ty blaaazne, nejsem jeden z tech geniu, co to zvladnou napsat za 3 tydny..

hele a co ten typek co sis s nim včera povidala? kdo to byl? :-)

no prisel tam ten typek co ho nesnasim, tak jsme sli do hostelu radsí...

13.3.10.2 Nepatříčné užití interpunkčních znamének

Také užívání interpunkce není v textech pravidlem. Pisatelé, pokud interpunkční znaménka používají, se zpravidla omezují na užití otazníku a trojtečky naznačující neukončenost výpovědi, zřídka kdy je užíván i vykřičník. Ojedinelý výskyt čárek ve větě má své opodstatnění, komunikanti je zpravidla užívají nesprávně.

Bydlíš, ještě ve Slavkově..

Pracuji ve Varech.. Jsi, ještě s tím klučinou, jak jsem Tě jednou viděla na Silvestra?

a, že je s Holinkou, viděla jsem jí Krásně..

to je, už asi půlroku zpět...

já mylela, že se spolu, ještě tak hodně bavíte..
já, jsem se s nikým na základce moc nebavila, kormě Sáby a Vladky...
Jen by mě zajímalo, jak to děláš, že jsi, tak hubená?Nejíš vid?
to uteče, jak voda..
Jo, život je, pak o ničem jiném...
aha, to já, kdybych šla na vysoku tak bych chtěla být inženýrka...
v životě se, ještě namakáš...

Čárky jsou zde psány zcela asociativně, bez ohledu na smysl nebo stavbu věty. V některých případech se můžeme setkat i s nežádoucím užitím uvozovek. Podle internetové jazykové příručky *uvozovky používáme na odlišení přímé řeči, doslovných citátů, přesných názvů (např. knih, skladeb, článků, časopisů, spolků – z důvodů zachování zřetelnosti textu, nejsou-li již jinak typograficky vyznačeny), výrazů z cizího prostředí, nespisovných výrazů, výrazů ironických, výkladů významů slov apod. Uvozovky přiléhají vždy těsně k výrazům, které ohraničují (tedy „takto“).*

V textech se však vyskytují případy, kdy pisatelé uijí uvozovky u výrazů, které se ve výčtu náležitého užívání uvozovek neobjevují.

nějakej budiček by to chtělo, mě se ta představa "nelíbí" v kolik vstáváš :-D
ale rozhodne to není chyba si myslím jen na "nasi" strane

14. Pravopis

I přesto, že se je pro chatové konverzace charakteristická spontánnost, neoficiálnost a nespisovnost, pravopisné chyby se v textech vyskytují velmi zřídka. U většiny případů se jedná spíše o překlep nebo chybu z nepozornosti. Nepatrný výskyt pravopisných chyb může být však zapříčiněn tím, že jsme upustili od sledování psaní velkých písmen.

Psaní velkých písmen nebudu do této kapitoly zahrnovat, domnívám se totiž, že psaní velkých písmen je společně s psaním diakritických znamének nebo interpunkce pisateli ignorováno. Příčinou je už několikrát zmiňovaná rychlost a bezprostřednost komunikace, ve které se komunikátoři zpravidla nezdržují psaním těch složek textu, které nebrání v okamžitém porozumění.

Rezignace na psaní velkých písmen je zřejmá z ukázek v předchozích kapitolách, například u psaní hypokoristik (viz 10.2.2) většinou s malým písmenem.

14.1 Nesprávné psaní s/z

*uz sem **z**koncil, to je na dyl vsechno, a chystas se nekdy do Plzne?*

*Jo bylo to paradni, krasne **z**travenej vikend :-)*

*jo ja to taky nechapu, vydelava penez jako zelez, jeste mu ta bejvalka neco **z**placi.. musi mit penez..*

14.2 Chybná deklinace osobního zájmena já

***me** to tu nejak blbne*

*z toho ze tam budu celej tyden drzet hubu, protoze nebudu nikomu rozumet a nikdo nebude rozumet **me**..*

***me** to jde*

***me** by anicka mela brat totiz na prvni hore*

*nevim, **me** uz nic nepomuze asi me nic nenapada*

***me** je to burt*

***me** ted taky nikdo nepise z ty druhy party jak je tam bohmas*

***me** se libilo jak si chtel jit domu a ja te jeste prekecal jednou vetou :-D*

*teda nechtej aby era najss skončila tak rychle neser **mne** proste :D:D*

*nevim nejak **mne** to vcera nebavilo*

me jeste ne!!! Tsss :-D

*a to si **mne** asi pred mesicem ta jeho pridala do pratel a ja ji to nepotvrdila a ted tam byla, trosku trapas :-D*

*no jo,jenze to je taky vis,on to pak vycita **me**,ajko bych ho ja snad doma drzela a kricela ze nikam nepujde a jak pak mam nekam jit kdyz je na me matej nasranej pritom **me** je to uplne jedno, ja bych naopak sla rada taky*

*no u **mne** asi nic novyho, prace porad stejny, s brachou vlastne taky...*

*no nevim porad ji davate vedet castejc nez **me***

*treba jen **me** jestli chces*

*no jo,ale takhle je to az po asi trech mesicich, co vas to najednou zacalo tak zajimat. predtim jsem sledovala jak furt nekam chodite ale ze by dal vedet nekdo **me**?*

*ty si psal az skoncis jenze **me** posledni bus jede v pul 11*

*a taky jitce hned ten den psala ze se ji ozval radek a matej atd a jitce nebo **me** samozrejme nikdo*

14.3 Vyjmenovaná slova

***mi** chcem jet tak za dva roky az mala jeste vyroste aby z toho taky neco mela
kdo by po nich uklízel a nemůžu pít celej **výkend** jak bych vypadal
tet mi dávaj **upýry** budu se bát jupí*

14.4 ů/ů

*... no hnus, když si člověk uvědomí jaký to je peklo pro obě **zúčastněný** strany a
jak je ta válka na hovno*

Chyby ve shodě podmětu s přísudkem se v analyzovaných textech nevyskytují. Jednou z častěji užívaných nesprávností je záměna přízvučné a nepřízvučné souhlásky v částici holt, která bývá často graficky zaměňována za substantivum ‚hold‘.

Další chybou, která také souvisí se záměnou ve dvojici přízvučné a nepřízvučné souhlásky d' a t' je nesprávné psaní příslovce teď a to jako ‚tet‘.

Jiným běžným omylem je kvantita nesprávného vokálu ve výrazu výjimka, psaný tedy nesprávně jako ‚vyjímka‘.

Velmi frekventované je také nesprávné psaní slova ‚zapomněl‘ a to zjednodušením skupiny ‚mne‘, setkáváme se tedy s tvarem ‚zapoměl‘.

Nejčtenější pravopisnou chybou je tedy užití nesprávných tvarů osobního zájmena já. Pisatelé zaměňují kratší tvary genitivu a akuzativu *mě, mne* za delší tvary dativní a lokálové *mně, (mi)* a naopak. Naopak shoda podmětu s přísudkem, nesprávné psaní *s/z*, vyjmenovaná slova nebo užití špatného ů/ů se vyskytlo pouze v několika málo exemplářích.

15. Závěr

Mezilidská interakce je v posledních desetiletích výrazně ovlivněna expanzí a rozvojem techniky. Technické výtobytky, které se postupně stávají součástí každodenního života ve všech možných směrech, jsou dnes pro většinu populace nepostradatelné.

Součástí běžné, všední komunikace se stávají elektronická média. V dnešní době je již zcela běžné dorozumívat se pomocí telefonického rozhovoru, SMS, e-mailů, diskusních fór, blogů nebo internetových chatů. Tento způsob komunikace poskytuje komunikantům rychlou a snadnou výměnu informací. Proto se komunikáty vzniklé touto cestou vyznačují spontánností, nepřipraveností a neoficiálností. Tyto texty jsou svou formou i obsahem významně blízké primárně mluveným textům prostěsdělovacího stylu.

Předmětem této diplomové práce je jazyk a styl těchto komunikátů, respektive textů pocházejících ze sociální sítě Facebook.com.

V teoretické části jsou obsažena odborná vymezení stěžejních pojmů týkajících se dané problematiky. Do první části jsme zařadili teoretické vymezení komunikace obecně, dále jsme se zaměřili na ten typ komunikace, který je především pro praktickou část této práce klíčový, a to dialog. Následně jsme věnovali pozornost pojmu *komunikační situace*.

V části druhé jsou definovány pojmy související s výše zmiňovaným technickým rozmachem v oblasti mezilidské komunikace, jako je internet nebo sociální síť. Také jsme zmínili stručnou historii a význam sociální sítě Facebook.com. Pozornost je věnována také dělení elektronické komunikace a jejím specifikům, tedy akronymům a emotikonům.

Následující úsek práce je soustředěn na teorii týkající se stylistických pojmů, jež jsou pro naši práci nosné. Je zde tedy charakterizován samotný koncept funkčních stylů s přihlédnutím ke stylovým faktorům jak subjektivním tak objektivním, které daný styl utváří. Nakonec je předmětem zájmu samotný styl prostěsdělovací a stylová norma prostěsdělovacích komunikátů.

Psané texty bývají obecně spojovány s jazykem spisovným, zatímco nespisovnost bývá přiřazována spíše k diskurzu, tedy projevům prvotně mluveným. Podstatou této práce je doložit prolínání rysů charakteristických pro psanost s rysy mluvenostními, z toho důvodu je dalším předmětem teoretické části vymezení jazyka spisovného a nespisovného. Také jsme v souvislosti s problematikou práce připomněli nespisovné útvary českého jazyka. Zmíněny jsou také termíny jako příznakovost a neutrálnost lexikálních jednotek jazyka. Tuto část následuje soubor kapitol věnujících se dichotomii psanosti a mluvenosti. Vytyčení znaků typických pro každou z variet, teoretický pohled lingvistů na mluvený projev a jeho diferenciaci a v neposlední řadě je zde zmíněno také prolínání psanosti a mluvenosti na vybraných rysech.

Podstatou praktické části je analýza jazykového materiálu, pořízeného na chatu sociální sítě Facebook.com. Tyto texty jsou rozebírány po stránce jazykové a stylistické, na jednotlivých jazykových znacích jsou dokládány konstituující znaky a rysy projevu, jež zapřičiňují, že se tyto konverzace, ač prvotně psané, řadí spíše ke stylu prostěsdělnému.

Analýza je vedena od nejnižší jazykové roviny po nejvyšší. V rovině grafematické jsou zahrnuty zkratky, které jsou prvkem kondenzujícím text. Zkracovány jsou výrazy, které pisatelé užívají nejčastěji, jedná se především o vycpávkové výrazy jako *jojo* (zkratka *jj*), *nene* (zkratka *nn*), *to jo no* (zkratka *tjn*), *nevím* (zkráceně *nvm*) a podobně. Vzhledem ke stále rozšířenějšímu pronikání anglicismů do úzu jsou pisateli užívány také zkratky slov anglických, nejužívanějším akronymem vůbec je *ok*, dále např. *please* s užívanou zkratkou *pls*, nebo zkratka *fb* pro Facebook.com, což je očekáváno, vzhledem k tomu, že toto médium je ke komunikaci využíváno. Objevily se zde také zkratky dvouslovných pojmenování, především u názvů měst (KV – Karlovy Vary, ČB – České Budějovice atd.).

Vlivem snahy pisatelů o přiblížení se běžně mluvenému jazyku vznikají výrazy ochuzené o některé grafémy, které se v plynulé řeči nevyslovují. Jedná se o slova typu *hoj* místo *ahoj*, *páč* za *poněvadž*, nebo *upe* zastupujícím slovo úplně apod.

Neobvyklosti grafické stránky čítají například zmnožení grafémů pro vyjádření a podtrhnutí důrazu.

Rovina lexikální poskytuje nejširší škálu zkoumaného materiálu. Prvotně jsme se zaměřili na kontaktní prostředky, jichž se v textech vyskytuje nepřeborné množství. Pozdravy a oslovení dokazují soukromost komunikační situace a přátelskou, někdy až intimní atmosféru mezi pisateli. Nejčastěji se vyskytují kontaktní prostředky jako *vid'*, nebo *že jo*, které formálně žádají souhlas adresáta s výrokem mluvčího. Naopak etický dativ se v textech nevyskytuje vůbec.

Dalším rysem mluvenosti je emocionalita a expresivnost. Proto jsme se dále zaměřili na expresivní výrazy a to jak kladné, tak negativní. Opět je zde potvrzen důsledek soukromé komunikace při nadměrném užívání vulgarismů. Druhá nejužívanější byla hypokoristika.

Následující oddíl se věnuje výrazům univerbizovaným, které jsou využívány k ekonomičnosti vyjadřování. Jejich výskyt není příliš četný, z velké většiny se jedná o pojmy související se studiem jako *diplomka* místo diplomová práce nebo *státnice* za spojení státní zkouška.

Čtvrtá podkapitola je věnována cizojazyčným přejímkám a slovům cizího původu. Jak zde již bylo zmíněno, užívání zejména anglických přejímek je v textech zcela běžné. Z velké části se jedná o anglické vulgarismy, dále jsou na žebříčku nejužívanějších lexémů např. slova zdvořilostní jako *thanks* (díky), nebo *please* (prosím). Výrazy jsou často morfologicky, slovtvorně nebo výslovnostně adaptované. Přizpůsobení po stránce morfologické zahrnuje přiřazování výrazů k českým deklinačním typům (balík *chipsů*), adaptace slovtvorná potom dosazení českého sufixu (*stupidky*). V případě posledním jsou slova zapisována podle anglické výslovnosti (*najs*, *lajk*). Objevují se i případy, kdy je příčinou adaptace neznalost daného jazyka.

Parazitní neboli vycpávkové výrazy jsou příznačné především pro jazyk mluvený, v námi analyzovaných textech je jejich výskyt značný jak v plném znění, tak ve zkrácených akronymních podobách viz výše.

Také citoslovce jsou vzhledem k expresivnímu charakteru textů obsaženy. Výskyt slov obecně českých byl samozřejmostí.

Také v rovině syntaktické jsme se zaměřili na ty jevy, jejichž výskyt je očekávaný spíše v jazyce mluveném. Pozornost byla věnována idiomům a frazémům, také sarkastickému a ironickému vyjadřování nebo nadsázce.

V následujícím tematicky uzavřeném celku se zabýváme nespisovnými rysy ve všech jazykových rovinách. V oblasti hláskosloví jsme se nejčastěji setkávali s diftongizací *ý>ej* a tvary slovesa *být* a *jít* bez počátečního *j*-.

V rovině morfologické byl hojně zastoupen jev unifikované koncovky *-ma* v instrumentálu plurálu. Také tendence k používání příklonného *-s* ve druhé osobě singuláru byla bohatě zastoupena.

Rovina syntaktická se vyznačuje častými výpustkami a to především elipsami predikátu, podmětu a předmětu. Další běžnou odchylkou od větné stavby je neukončenost výpovědi, která by se dala označit jako jev vůbec nejčastější.

Setkáváme se i s parcelací výpovědi a častými vsuvkami. Pozornost jsme věnovali také hře s jazykem a aktualizovaným výpovědím. Pro opravy v textu existuje všeobecně užívaná norma, ve které větu s chybou nebo překlepem následuje dané slovo ve správném znění označené symbolem hvězdičky.

Co se týče tematiky konverzací, je zde na místě přirovnání k běžné všední konverzaci v soukromém, přátelském nebo rodinném prostředí. Témata rozhovorů se často střídají, jsou vybírána bezděčně a nahodile. Dochází i k případům, kdy pisatelé vedou několik komunikačních linek a tudíž hovoří o několika tématech zároveň.

Ve vyjadřování pisatelů se můžeme setkat s vyjadřováním velmi ekonomickým a úsporným, které je typičtější pro pisatele mužského pohlaví, nebo naopak vysoce obsáhlým až redundantním, které zpravidla náleží pisatelkám.

Vzhledem k povaze zkoumaných konverzací, která je charakteristická zejména pro svou rychlost a ekonomičnost, se nemohla naše analýza zaměřit na nadvětnou syntax. Texty jsou vystavěny zpravidla na jednoslovných až dvouslovných replikách, souvětí se objevují sporadicky. I přesto jsme si všimli tendence k užívání polysémantických spojovacích prostředků *že* a *když*, nebo nesprávného až nahodilého a asociativního užívání interpunkce, a to především čárek ve větě.

Poslední tematický celek naší práce byl zaměřen na pravopis analyzovaných textů. I přesto, že se je pro chatové konverzace charakteristická spontánnost, neoficiálnost a nespisovnost, pravopisné chyby se v textech vyskytují velmi zřídka. U většiny případů se jedná spíše o překlep nebo chybu z nepozornosti. Nepatrný výskyt

pravopisných chyb může být však zapříčiněn tím, že jsme upustili od sledování psaní velkých písmen. Z textů je totiž zřejmé, že psaní velkých písmen je společně s psaním diakritických znamének nebo interpunkce pisateli ignorováno. Z těch pravopisných nedostatků, které jsme v textech objevili, se nejčastěji jednalo o užívání chybných tvarů při deklinaci osobního zájmena já.

Na začátku této práce jsme stanovili několik hypotéz, které se však nepotvrdili v plném rozsahu.

V první hypotéze jsme předpokládali, že v důsledku působení rysů mluvené češtiny se budou pravopisné chyby a nedostatky vyskytovat v hojně míře. Právě tato domněnka byla během zpracování kapitoly zabývající se pravopisem vyvrácena (viz kap. 14; předchozí odstavec).

Následně jsme předpokládali, že v analyzovaných textech nalezneme výrazný vliv mluvenosti a nadměrný výskyt rysů charakteristických pro tuto jazykovou varietu. Vzhledem k tomu, že dialogy vznikaly za podobných okolností jako texty prvotně mluvené, je charakterizují stejné přívlastky (spontánnost, neoficiálnost, soukromost apod.) což ovlivnilo výběr a uspořádání jazykových prostředků. Texty se dle našeho názoru řadí k prostěsdělovacímu funkčnímu stylu. Tato hypotéza se tedy potvrdila.

Dále jsme se domnívali, že se bude v analyzovaném materiálu vyskytovat převážně nespisovná čeština (zejména jazykové jevy spadající pod interdialekt obecné češtiny), a to především v rovině morfologické a lexikální. Tato hypotéza souvisí s hypotézou předchozí, tudíž i ona se při vypracovávání ukázala jako pravdivá.

Nakonec jsme předpokládali vysoký výskyt slov cizího původu a cizojazyčných přejímek, zejména z jazyka anglického, s ohledem na užívané médium. I tato hypotéza byla ratifikována.

Závěrem bychom tedy chtěli konstatovat, že naše předpoklady ohledně infiltrace mluvenostních prvků do textů psaných se potvrdili, stejně tak jako naše domněnka, že s ohledem na jazykové rysy nalezené v analyzovaných textech je nutné tyto texty řadit k prostěsdělovacímu funkčnímu stylu.

16. Seznam Literatury

Odborné publikace

- ADÁMKOVÁ, Petra; HRADILOVÁ, Darina a kol. *Studie k moderní mluvnici češtiny. 4, Dynamika českého lexika a lexikologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3622-7
- CVRČEK, Václav a kol. *Mluvnice současné češtiny. 1, Jak se píše a jak se mluví*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1743-5
- ČECHOVÁ, Marie a kol. *Čeština-řeč a jazyk*. Praha: ISV, 2000. ISBN 80-85866-57-9
- ČECHOVÁ, Marie. *Řeč o řeči*. Praha: Academia, 2012. ISBN 978-80-200-2069-7
- ČECHOVÁ, Marie a kol. *Současná stylistika*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-961-4
- ČECHOVÁ, Marie a kol. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV, 2003. ISBN 80-86642-00-3
- ČMEJRKOVÁ, Světlá; HOFFMANNOVÁ, Jana. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Praha: Academia, 2011. ISBN 978-80-200-1970-7
- ČECHOVÁ, Marie a kol. *Čeština-řeč a jazyk*. Praha: ISV, 2000. ISBN 80-85866-57-9
- DANEŠ, František. *Perspektivy češtiny. K diferenciaci současného mluveného jazyka*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity, 1995. s. 5-11. ISBN 80-7042-438-9
- GREPL, Miroslav a kol. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7106-624-8
- HUITEMA, Christian. *A Bůh stvořil INTERNET...* Praha: nakl. Mladá fronta, 1996. ISBN 80-204-0576-3
- CHLOUPEK, Jan. *Stylistika češtiny*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991. ISBN 80-04-23302-3
- CHLOUPEK, Jan. *Sjednocující a rozrůžňující faktory v mluvené komunikaci. K diferenciaci současného mluveného jazyka*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity, 1995. s. 33-38. ISBN 80-7042-438-9

- KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. Praha: Academia, 2005. ISBN 978-80-200-1351-4
- PROŠEK, Martin; SMEJKALOVÁ, Kamila a kol. *Studie k moderní mluvnici češtiny. 2, Komunikační situace a styl*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3535-0
- RYBKA, Michal; MALÝ, Ondřej. *Jak komunikovat elektronicky*. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-0208-8

Internetové zdroje

- BEDNÁŘ, V. (2006): Facebook: exkluzivní fenomén, *Lupa.cz: První server o českém internetu* [online]. Cit. 2014-04-04. <<http://www.lupa.cz/clanky/facebook-exkluzivni-fenomen>>.
- ČMEJRKOVÁ, S. (1997): Čeština v síti: Psanost či mluvenost? (O stylu e-mailového dialogu), I. Naše řeč [online]. Cit. 2014-03-03. <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7410>>.
- ČMEJRKOVÁ, S. (1997): Čeština v síti: Psanost či mluvenost? (O stylu e-mailového dialogu), II. *Naše řeč* [online]. Cit. 2014-03-04. <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=8167>>.
- DONÁT, J. (2006): Sociální sítě – cesta ke strukturovanějšímu Internetu?, *Lupa.cz: První server o českém internetu* [online]. Cit. 2014-04-04. <<http://www.lupa.cz/clanky/socialni-site-cesta-ke-strukturovanejsimu-internetu>>
- HALLER, J. (1937): Ses, sis. *Naše řeč* [online]. Cit. 2014-04-19. <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3212>>.
- *Internetová jazyková příručka* (2008) [online]. <<http://prirucka.ujc.cas.cz/?id=162>>.
- SVOBODOVÁ, D. (2007): Cizojazyčné lexikální přejímky v komunikaci na chatu, I. *Naše řeč* [online]. Cit. 2014-04-01. <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7933>>.
- SVOBODOVÁ, D. (2007): Cizojazyčné lexikální přejímky v komunikaci na chatu, II. *Naše řeč* [online]. Cit. 2014-04-01. < <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=8116>>.

17. Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Nejrozšířenější česká akronyma

Tabulka č. 2 Nejrozšířenější anglická akronyma

Tabulka č. 3 Rysy psanosti a mluvenosti podle J. Chloupka

Tabulka č. 4 Rysy psanosti a mluvenosti podle S. Čmejkové

Tabulka č. 5 Rysy psanosti a mluvenosti podle S. Čmejkové a J. Hoffmannové